

ვერდი
ბერიძე

ბიბლიოგრაფია

Вукол Михайлович

БЕРИДЗЕ

Биобиблиография

*

Vukol BERIDZE

Biobibliography

„მეცნიერება“

2006

ვუკოლ
ბერიძე

(1883-1963)

ბიობიბლიოგრაფია

გამომცემლობა „მეცნიერება“

თბილისი

2006

В у к о л
М и х а й л о в и ч
Б Е Р И Д З Е

(1883 – 1963)

Б и о б и б л и о г р а ф и я

V u k o l
B E R I D Z E
(1883 – 1963)

B i o b i b l i o g r a p h y

“Мецниереба” Тбилиси
“Metsniereba” Tbilisi
2006

გამოჩენილი ქართველი ენათმეცნიერისა და რუსთველოლოგის, საქართველოს მეცნიერებათა აკადემიის წევრ-კორესპონდენტის, ვუკოლ ბერიძის ბიობიბლიოგრაფია მოიცავს 1901-2005 წლების ლიტერატურას. ნაშრომში შედის სამეცნიერო-კვლევითი, სამეცნიერო-პოპულარული და მისი რედაქციით გამოცემული შრომები, აგრეთვე ლიტერატურა ვუკოლ ბერიძის შესახებ.

ბასალა განლაგებულია ქრონოლოგიურ-ანბანური რიგით. ბიობიბლიოგრაფიას წინ უძღვის ვუკ. ბერიძის სამეცნიერო და საზოგადოებრივი მოღვაწეობის მოკლე მიმოხილვა, ცხოვრებისა და მოღვაწეობის ძირითადი თარიღები, ერთვის შრომათა ანბანური და სახელთა საძიებლები.

Биобиблиография выдающегося грузинского языковеда и русистолога, члена-корреспондента Академии наук Грузии, В.М.Беридзе содержит литературу, охватывающую 1901-2005 гг. В биобиблиографии представлены научно-исследовательские, научно-популярные труды и труды, опубликованные под редакцией ученого, а также литература о В.М.Беридзе.

Материал расположен в хронологическо-алфавитном порядке. Биобиблиография предпослан краткий обзор научной и общественной деятельности ученого, затем следует перечень основных дат жизни и деятельности В.М.Беридзе. Прилагается алфавитный указатель трудов и именной указатель.

The biobibliography of an outstanding Georgian linguist and rustvelologist, corresponding-member of Georgian Academy of Sciences V.Beridze involves the literature of 1901-2005 years; the scientific-research works, the scientific-popular works, works edited by him and literature dedicated to V.Beridze.

The material is arranged in chronological-alphabetical order. The biobibliography is prefaced by a short review of scientific and public activities and dates of his life and activity. Alphabetic index of principal works and name index are applied.

ბიობიბლიოგრაფიული სერისის მთავარი სარედაქციო კოლეგია: ჯ. აფაქიძე (მთ. რედ.), ჯ. ლომინაძე, ე. გამყრელიძე, მ. ხალუქვაძე, გ. გველეხიანი, მ. ხაალიშვილი, თ. ონიანი, თ. ნათიშვილი, გ. თევზაძე, რ. მეტრეველი, ნ. ციციშვილი, ნ. ფირცხალავა (მდივანი), დ. კოლოტაური.

შემდგენლები: მ. ბარკავა, ც. კვაჭაძე
რედაქტორები: ნ. კვარაცხელია, ნ. ფირცხალავა
ბიბლიოგრაფიული რედაქტორი ი. დუდუჩავა

Главная редакционная коллегия биобиблиографической серии: †А.М.Апакидзе (гл. ред.), Дж.Г.Ломинадзе, Е.П.Гамкрелидзе, М.Е.Салуквадзе, Г.Г.Гвелесиани, М.М.Заалишвили, Т.Н.Ониани, О.Г.Натишвили, Г.В.Тевзадзе, Р.В.Метрели, Г.П.Цицишвили, Н.Д.Пирцхалава (секретарь), Д.Л.Колотаури.

Составители: М.И.Баркава, Ц.А.Квацадзе
Редакторы: Г.Ш.Кварაცхелиа, Н.Д.Пирцхалава
Библиографический редактор И.М.Дудучава

ვუკოლ ბერიძე

(ცხოვრებისა და სამეცნიერო-პედაგოგიური
მოღვაწეობის მოკლე მიმოხილვა)

ვუკოლ მიხეილის ძე ბერიძე გამოჩენილი ქართველი მეცნიერი, პედაგოგი და საზოგადო მოღვაწე იყო. მან დიდი წვლილი შეიტანა ქართული სამეცნიერო ტერმინოლოგიის განვითარებასა და სრულყოფაში. მის სახელთან არის დაკავშირებული ჩვენში მრავალი სხვადასხვა დარგის ტერმინოლოგიური ლექსიკონის შედგენა - დამუშავება.

ფართო იყო ვუკოლ ბერიძის, როგორც მეცნიერის, ინტერესების წრე: ტერმინოლოგიის საკითხებთან ერთად იგი წარმატებით იკვლევდა რუსთველოლოგიის საკითხებს, ინტენსიურად მუშაობდა დიალექტოლოგიის დარგში, იგი ავტორია პირველი დიალექტური ლექსიკონისა, რომელსაც დღესაც არ დაუქარგავს თავისი მნიშვნელობა.

დიდია დამსახურება ვუკოლ ბერიძისა ახალგაზრდების აღზრდის საქმეშიც. მისი ყოფილი მოწაფეები დღეს საყოველთაოდ ცნობილი და აღიარებული მეცნიერები არიან.

ვუკოლ მიხეილის ძე ბერიძე დაიბადა ქ. ხონში 1883 წლის 3 თებერვალს, წერილი აზნაურის ოჯახში. მამამისს - მიხეილ დავითის ძე ბერიძეს, რომელსაც კარგად სცოდნია არა მხოლოდ ქართული წერაკითხვა, არამედ გვარიანად რუსულიც, განზრახული ჰქონია შვილისათვის კარგი განათლება მიეცა, მაგრამ, სამწუხაროდ ეს მას არ დასცაღდა. იგი უც-

რად გარდაიცვალა, როცა ვუკოლი შვიდი წლისა იყო, და მისი განზრახვა ვუკოლის დედამ - ქრისტინე ანჯაფარიძის ქალმა შეასრულა: ჯერ დაწყებით სასწავლებელში მიაბარა, შემდეგ კი - ხონშივე სამასწავლებლო სემინარიაში, რომელიც 1902 წელს დაამთავრა.

1902-1908 წლებში ხონის სემინარიის დამთავრების შემდეგ, ვუკოლ ბერიძე მუშაობდა ქუთაისის საქალაქო სასწავლებელში - დაწყებითი კლასების მასწავლებლად. 1907 წელს ჩაუბარებია საქსტერნო გამოცდები სიმწიფის ატესტატის მისაღებად ქუთაისის ვაჟთა გიმნაზიაში და 1908 წელს, უკვე 25 წლის ასაკში, პეტერბურგის უნივერსიტეტის აღმოსავლური ფაკულტეტის ქართულ - სომხურ განყოფილებაზე ჩარიცხულა. ამ დროიდან იგი პეტერბურგის სახელგანთქმული ქართველოლოგიური სკოლის საქმიანობის უშუალო მონაწილე გახდა.

ვუკოლ ბერიძის, ისევე როგორც იმდროინდელი დანარჩენი ქართველი სტუდენტების (იოსებ ყიფშიძის, აკაკი შანიძის, გიორგი ჩუბინაშვილის, გიორგი ჩიტაიას, სიმონ ყაუხჩიშვილის, კარპეზ დონდუას, თამარ და ნინო ლომოურების, გიორგი თარხნიშვილის, ვლადიმერ ფუთურიძისა და სხვების) მუშაობას საერთო ხელმძღვანელობას უწევდნენ ნიკო მარი და ახალგაზრდა ივანე ჯავახიშვილი.

ვუკოლ ბერიძემ პეტერბურგის უნივერსიტეტში საფუძვლიანი მომზადება მიიღო ქართულ ენასა, ძველ ქართულ ლიტერატურასა და ისტორიაში, სპარსულსა და სომხურ ენებში.

ვუკოლ ბერიძის სამეცნიერო-კვლევითი საქმიანობა, რომელიც პეტერბურგიდან იღებს სათავეს, ძირითადად ორი მიმართულებით წარიმართა. ეს იყო,

ერთი მხრით, „ვეფხისტყაოსნის“ კვლევა და, მეორე მხრით, ლექსიკოლოგია-ტერმინოლოგია.

ვუკოლ ბერიძემ ჯერ კიდევ სტუდენტმა, 1911 წელს ქუთაისის გაზეთ „კოლხიდაში“ გამოაქვეყნა თავისი პირველი რუსთველოლოგიური ნაშრომი - ახალი ვარიანტი „ვეფხისტყაოსნისა“, რომელსაც თვითონვე მიაკვლია.

ვუკოლ ბერიძის სტუდენტობის წლები მისი ცხოვრების ბევრ სხვა საინტერესო ფურცელს გვიშლის: იგი აქტიურად იყო ჩაბმული პეტერბურგის ქართველოლოგიური სკოლის სამეცნიერო საქმიანობაში, იყო „ქართველ სტუდენტთა სამეცნიერო წრის“ წევრი, აქვეყნებდა წერილებს ქართული კულტურის საკითხებზე, მონაწილეობდა ქართული ბიბლიოგრაფიის შედგენაში, რომელიც ივანე ჯავახიშვილის რედაქციითა და საერთო ხელმძღვანელობით განხორციელდა. ეს ბიბლიოგრაფია, რომლის ერთ-ერთი ავტორი-შემდგენელი ვუკოლ ბერიძეც იყო, და რომლის გამოცემასაც დიდი მნიშვნელობა ჰქონდა ქართველთმცოდნეობის მკვიდრ ნიადაგზე დასაყენებლად, რუსულ ენაზე 1916 წელს პეტერბურგშივე დაიბეჭდა.

პეტერბურგის უნივერსიტეტი ვუკოლ ბერიძემ 1912 წელს პირველი ხარისხის დიპლომით დაამთავრა.

ვუკოლ ბერიძე პირველი მეცნიერია ქართული დიალექტური ლექსიკის მეცნიერულად დამუშავების დარგში. მან ჯერ კიდევ სრულიად ახალგაზრდამ უნივერსიტეტის დამთავრების წელს (1912) პეტერბურგის „საიმპერატორო მეცნიერებათა აკადემიის სტამბაში“ ნიკო მარის რედაქტორობით გამოაქვეყნა ფასდაუდებელი ლექსიკონი „სიტყვის - კონა იმერულ და რაჭულ თქმათა“, რომელიც მეექვსე

წიგნად შევიდა მარის მიერ დაარსებულ სერიაში: **Материалы по яфетическому языкознанию** შემდეგი სათაურით: „Грузинский (краткий) глоссарий по имерскому и рачинскому говорам“.

წიგნში წარმოდგენილი მასალა, რომელსაც ახლავს პარალელები სხვა ქართველური ენებიდან (მეგრულიდან, სვანურიდან), რუსული შესატყვისები, ინდექსები სიტყვათა სპარსული, სომხური, თურქული და არაბული წარმომავლობის შესახებ, თავს უყრის ქართული ენის ორი დიალექტის – იმერულისა და რაჭულის ლექსიკურ სიმდიდრეს და ცოცხალი სამეტყველო ენის საუკეთესო ნიმუშებს გვაწვდის.

იმის გამო, რომ ეს ლექსიკონი ბიბლიოგრაფიულ იშვიათობად იქცა, 1986 წელს გამომცემლობა „მეცნიერებამ“ კვლავ დასტამბა ამ წიგნის ფოტოტიპური გამოცემა. „ვუკოლ ბერიძის ამ ნაშრომს დღესაც არ დაუკარგავს მნიშვნელობა, – წერს შოთა ძიძიგური ამ უკანასკნელი გამოცემის ბოლოსიტყვაობაში, – მიუხედავად იმისა, რომ მისი გამოცემის დროიდან დღემდის ქართულმა ლექსიკოლოგიამ უმაგალითო წარმატებებს მიაღწია, მათ შორის – დიალექტოლოგიურმა ლექსიკოგრაფიამაც“.

1938 წელს მისი თაოსნობითა და რედაქციით გამოიცა გ. შარაშიძის, ბ. წერეთლისა და მიხ. ალავეძის მიერ შედგენილი გურული, ზემოიმერული და ლეჩხუმური ლექსიკონები.

1912-1918 წლებში ვუკოლ ბერიძე ქუთაისის ქართული სათავადაზნაურო გიმნაზიის მასწავლებელია.

ვუკოლ ბერიძის საგიმნაზიო წლების მოღვაწეობისა და ბრწყინვალე პედაგოგიური ნიჭის შესახებ მაღალ შეფასებას იძლევიან მისი ყოფილი მოწაფეები, შემდგომში სახელგანთქმული მეცნიერები: არნოლდ ჩიქობავა, სიმონ ჯანაშია, ვარლამ თოფუ-

რია. „ვისაც შემთხვევა ჰქონია ქუთაისის ქართულ გიმნაზიაში ვუკოლ ბერიძესთან ესწავლა – იგონებს აკადემიკოსი არნოლდ ჩიქობავა, – და შემდეგ სპეციალური ფილოლოგიური განათლება მიეღო, მას არ შეეძლო არ შეენიშნა, რომ ვუკ. ბერიძე უფროსი კლასის მოწაფეებს აწვდიდა ცნობებს ძველი ქართული ენისა, ძველი ქართული მწერლობისა და საქართველოს ისტორიის შესახებ იმ რიგად და ზოგჯერ ისეთი მოცულობითაც, რომ საშუალო სკოლის გაკვეთილი საუნივერსიტეტო ლექციას მოგაგონებდათ. „ვეფხისტყაოსნის“ ტექსტის გარჩევა ვრცელი ფილოლოგიური ინტერპრეტაციებით უნივერსიტეტის პროსემინარს ეტოლებოდა“

ქუთაისში ყოფნის დროს ვუკოლ ბერიძეს მჭიდრო კავშირი ჰქონდა პეტერბურგთან, იქაურ ქართველოლოგიურ სკოლასთან. მის არქივში ინახება ნიკო მარის, იოსებ ყიფშიძისა და აკაკი შანიძის წერილები, რომლებიც სპეციალურ საენათმეცნიერო საკითხებს ეხება. ერთ-ერთ წერილში (1913 წელს) ნიკო მარი და იოსებ ყიფშიძე მას ძველი ქართული ლექსიკონის მომზადებაში მონაწილეობასა და საამისოდ მარის „Тексты и разыскания“-ს სერიაში გამოცემული ძველი ქართული ტექსტების დამუშავებას სთხოვდნენ.

კერძო ხასიათის ეს წერილები, რომლებიც საინტერესო ინფორმაციას შეიცავს მათი სამეცნიერო ცხოვრებიდან, იმ მხრივაცაა საინტერესო, რომ ამ მეცნიერთა ურთიერთობებსა და მაღალ პიროვნულ თვისებებს ავლენს.

ვუკოლ ბერიძის შეფასება როგორც პიროვნებისა და სპეციალისტისა კარგად ჩანს ივანე ჯავახიშვილის სარეკომენდაციო წერილიდანაც, რომელიც მას (ივანეს) 1916 წელს იმერეთის ეპისკოპოს გიორგი

ალადაშვილისათვის მიუწერია. ამ უკანასკნელისათვის ვუკოლ ბერიძეს ქუთაისის სასულიერო სემინარიაში ქართული ენის მასწავლებლის ადგილი უთხოვია. (ეს წერილი, რომელიც გამოქვეყნებული აქვს პროფესორ სოლომონ ხუციშვილს, მოგვყავს ვახტანგ ბერიძის მოგონებებიდან): „რაკი ამ საქმის გადაწყვეტა თქვენზეა დამოკიდებული, გაეკადნიერდები და თქვენს მეუფებას მოვახსენებ, რომ ვუკ. ბერიძე, ვითარცა პეტერბურგის უნივერსიტეტის აღმოსავლეთ ენების ქართულ-სომხურ განყოფილებაზე ნასწავლი, ქართული ენის სპეციალისტი გახლავთ, თავის საგნის მცოდნე და მოყვარული, თანაც მხნე მუშაკი და გულწრფელი მამულიშვილი ... ამიტომ სრული სამართლიანობა იქნებოდა და თვით ძველ ქართულ მწერლობის შესწავლასაც სარგებლობას მოუტანდა, თუ რომ თქვენ კეთილინებებთ და ქართული ენის მასწავლებლობას სემინარიაში ვუკოლ ბერიძეს მიახდობთ. დარწმუნებული ვარ, რომ იგი თავის მოვალეობას სინდისიერად აასრულებს და დავალებულ საქმესაც პირნათლად გაუძღვება“.

მართლაც, 1917 წლის იანვარში გიორგი ეპისკოპოსმა ვუკოლ ბერიძე ქართულის მასწავლებლად მიიწვია, ხოლო იმავე წლის მაისში იმერეთის ეპარქიის სამრევლო-საეკლესიო სკოლების მასწავლებელთა ყრილობამ იგი იმერეთის ეპარქიის სასწავლო საბჭოს თავჯდომარედ აირჩია.

1918 წელს ვუკოლ ბერიძე თავის ცოლ-შვილით თბილისში გადმოვიდა საცხოვრებლად. ვუკოლ ბერიძემ ცოლი ჯერ კიდევ ქუთაისში ყოფნის დროს, 1913 წელს, შეირთო — ელისაბედ (ლიზიკო) ჩხეიძის ქალი, რომელიც მისი ღირსეული მეუღლე იყო. იგი მასწავლებლობდა, მაგრამ გათხოვების შემდეგ ოჯახის ბურჯად იქცა და სამსახურში აღარ დაბრუნე-

ბულა. 1914 წლის 30 მაისს შეეძინათ ვაჟი - ვახტანგი, შემდგომში სახელგანთქმული, ჩვენი სასიქაღულო მეცნიერი და საზოგადო მოღვაწე.

ქართველი საზოგადოება დიდადაა დავალებული ვახტანგ ბერიძისაგან, რომელმაც გამოაქვეყნა უმდიდრესი ფაქტობრივი მასალა არა მხოლოდ ვუკოლ ბერიძის ცხოვრებისა და მოღვაწეობის შესახებ, არამედ XX საუკუნის მთელი ქართველი ინტელიგენტების, გამოჩენილი მეცნიერებისა და საზოგადო მოღვაწეების შესახებ. ეს არის ჩვენს წინ გაუღილი მთელი ისტორია, აღწერილი ისე, როგორც ეს იყო სინამდვილეში, და გადმოცემული სათუთად, ნატიფად, მაღალი პროფესიონალიზმით, ავტორისათვის დამახასიათებელი სიფაქიზით.

წიგნი [ბერიძე ვ. მოგონებები. - თბ.: საბჭოთა საქართველო, 1987] შეიცავს ყველასათვის უცნობ, დაწვრილებითსა და სანდო ცნობებს ვუკოლ ბერიძის პირადი და საზოგადოებრივი ცხოვრების შესახებ, იმ კაცის შესახებ, რომელმაც მთელი თავისი ცხოვრება საქმისადმი უანგარო სიყვარულს შეაღია.

თბილისში ვუკოლ ბერიძემ ჯერ განათლების სამინისტროში დაიწყო მუშაობა განათლების უწყების დირექტორად, 1921 წლიდან კი, 1932 წლამდე განაგრძო სამსახური განათლების სახალხო კომისარიატში. იგი წლების განმავლობაში ედგა სათავეში სამეცნიერო დაწესებულებათა მთავარ სამმართველოს, რომელსაც ბევრ სხვა საქმესთან ერთად მუზეუმებისა და არქივების მოვლა და კულტურის ძეგლთა პატრონობა ეკისრებოდა.

1922 წელს ვუკოლ ბერიძე რუსეთის საბჭოთა ფედერაციული სოციალისტური რესპუბლიკიდან ქართულ ფასეულობათა რეევაკუაციის საქმეს ხელმძღვანელობდა.

სამამულოშივილო საქმეებთან ერთად ვუკოლ ბერიძე ერთი წუთითაც არ წყვეტდა კავშირს სამეცნიერო საქმიანობასთან. 1922 წლიდან 1932 წლამდე კითხულობდა ქართული ენისა და ლიტერატურის ლექციების კურსს ამიერკავკასიის კომუნისტურ უნივერსიტეტში.

1923 წელს ვუკოლ ბერიძის უშუალო მონაწილეობით დაარსდა ქართული საენათმეცნიერო საზოგადოება.

1925 წელს მისი ხელის შეწყობით მოხერხდა გამოცემულიყო „ქართული საენათმეცნიერო საზოგადოების წელიწადეული“ და სხვ.

1926 წლიდან ვუკოლ ბერიძის სახელი მჭიდროდ დაუკავშირდა ქართული სამეცნიერო ტერმინოლოგიის შექმნის საქმეს, რომლის მოგვარებაც სახელმწიფოებრივი მნიშვნელობის ამოცანად იქცა 1921 წლიდან. ამ დროისათვის (1921 წლიდან) საქართველოს სსრ მთავრობის დადგენილებით საქართველოს განათლების სახალხო კომისარიატთან ჩამოყალიბდა სახელმწიფო სამეცნიერო საბჭო, რომელსაც ქართული ტერმინების უნიფიკაციისა და ნორმირების საკითხებზე ზრუნვა ჰქონდა მინდობილი. ამ სამეცნიერო საბჭოს ხელმძღვანელობა მისი ჩამოყალიბების მოთავეს - ივანე ჯავახიშვილს დაეკისრა.

საბჭოს ხელმძღვანელმა სპეციალისტების დიდი ჯგუფი შემოიკრიბა და მათთან ერთად სხვადასხვა დარგის ტერმინოლოგიური სალექსიკონო მასალის შემუშავებას შეუდგა. ამ დიდი წამოწყების ერთ-ერთი მონაწილე პუმანიტარ-სპეციალისტებს შორის (კორნელი კეკელიძე, იუსტინე აბულაძე, იოსებ ყიფშიძე, აკაკი შანიძე, სერგო გორგაძე...) ვუკოლ ბერიძეც იყო.

ივანე ჯავახიშვილის ხელმძღვანელობით პირველსავე წლებში ტერმინოლოგიის ხაზით ბევრი მნიშვნელოვანი რამ გაკეთდა, უპირველეს ყოვლისა, რამდენიმე სხვადასხვა დარგის ტერმინოლოგია შედგა და გამოქვეყნდა.

1925 წლიდან სახელმწიფო სამეცნიერო საბჭოს რეორგანიზაცია მოხდა: განათლების სახალხო კომისარიატის საბჭოსთან დაარსდა სპეციალური ცენტრალური სამეცნიერო სატერმინოლოგიო კომიტეტი (შემდგომში კომისიად წოდებული), რომლის თავჯდომარედ ვუკოლ ბერიძე დაინიშნა, ხოლო ივანე ჯავახიშვილს საქართველოს საისტორიო და საეთნოგრაფიო საზოგადოების ხელმძღვანელობა დაეკისრა.

1936 წლიდან ცენტრალური სატერმინოლოგიო კომიტეტი სამეცნიერო ტერმინოლოგიის განყოფილებად გადაკეთდა, რომელიც ჯერ საბჭოთა კავშირის მეცნიერებათა აკადემიის საქართველოს ფილიალის ენის, ისტორიისა და მატერიალური კულტურის ინსტიტუტის შემადგენლობაში შედიოდა, ხოლო 1941 წლიდან – საქართველოს სსრ მეცნიერებათა აკადემიის ენათმეცნიერების ინსტიტუტის შემადგენლობაში შევიდა.

თითქმის სამი ათეული წელი ხელმძღვანელობდა ამ განყოფილებას ვუკოლ ბერიძე და სიკვდილის უკანასკნელ დღემდე ამ საქმეს წარმოუდგენელი სიყვარულითა და ერთგულებით ემსახურებოდა (დაწვრილებით ამის შესახებ იხ. ქვემოთ).

1932 წლიდან საქართველოს სახალხო კომისარიატის საკვალიფიკაციო კომისიის მიერ ვუკოლ ბერიძეს მიენიჭა პროფესორის სამეცნიერო წოდება. ამ დროიდან მოყოლებული იგი მუშაობდა თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტში, სადაც კითხულობდა

ჯერ ქართული ენისა, ხოლო შემდგომ, რუსთველოლოგიის კათედრის ჩამოყალიბების დროიდან, წლების განმავლობაში - რუსთველოლოგიის ვრცელ კურსს.

შოთა რუსთაველი და მისი „ვეფხისტყაოსანი“ უუკოლ ბერიძის მეცნიერული გატაცების საგანი იყო, რომელსაც მან თავისი შემოქმედებითი სიცოცხლის დიდი ნაწილი მიუძღვნა.

მიუხედავად იმისა, რომ იგი მეტად დატვირთული იყო, ერთი მხრით, საზოგადოებრივი მუშაობით, ხოლო მეორე მხრით, ტერმინოლოგიურ ფრონტზე გაშლილი მძიმე ლექსიკოგრაფიული საქმიანობით, იგი მუდმივად უბრუნდებოდა „ვეფხისტყაოსანს“ და ზედიზედ აქვეყნებდა რუსთველოლოგიის დარგში მნიშვნელოვანი ხასიათის გამოკვლევებს. მის კალამს ეკუთვნის რამდენიმე ათეული ნაშრომი, რომელიც ეძღვნება რუსთველოლოგიის, რუსთაველის პოეტიკის, პოემის ტექსტოლოგიის საკითხებს, „ვეფხისტყაოსნის“ შედგენილობისა და კომპოზიციის მხარეებს, ავტორის მსოფლმხედველობისა და პოემის ენობრივ თავისებურებებს, ერთი სიტყვით, პოემის შესწავლის თითქმის ყველა ასპექტს. მასვე ეკუთვნის აგრეთვე ვრცელი წერილი „ვეფხისტყაოსნის ხალხურობისათვის“, რომელიც, სპეციალისტების აზრით, სანიმუშოა როგორც საკითხის გადაწყვეტით, ისე ფაქტობრივი მასალის სიუხვითა და ანალიზით.

უუკოლ ბერიძის სხვადასხვა დროს გამოქვეყნებული ბევრი ნარკვევი დაიბეჭდა ცალკე ტომად „რუსთველოლოგიური ეტიუდების“ სახელწოდებით 1961 წელს.

მეცნიერის პირად არქივში აღმოჩნდა ვრცელი ნაშრომი „ვეფხისტყაოსნის კომენტარი“, სადაც პოემის პირველ კომენტატორთა მსგავსად (ვახტანგ

მეექვსე, თეიმურაზ ბაგრატიონი), თანმიყოლებით განმარტებულია პოემის ტექსტი და ცალკეული სტროფების მიხედვით წარმოდგენილია ტექსტოლოგიური თუ ფილოლოგიურ-ლიტერატურული ხასიათის დაკვირვებანი.

„ვეფხისტყაოსნის“ ეს კომენტარები, რომელთა დამთავრება და გამოქვეყნება ვუკოლ ბერიძემ სიცოცხლეში ვერ მოახწრო, უკვე მისი გარდაცვალების შემდეგ, 1974 წელს გამოვიდა სარგის ცაიშვილისა და გურამ შარაძის რედაქციით.

ვინ მოთვლის რუსთველოლოგიის საკითხებით გატაცებული და დაუცხრომელი ენთუზიაზმით მოცული ვუკოლ ბერიძე რამდენ დაწესებულებასა და ორგანიზაციაში კითხულობდა საჯარო ლექციებს, მონაწილეობდა მწვავე დისკუსიებში, რომლებიც იმართებოდა ტექსტის შედგენილობისა და ცალკეული ადგილის ინტერპრეტაციასთან დაკავშირებით.

უნივერსიტეტში მუშაობის პერიოდში (1936-1938 წლებში) ვუკოლ ბერიძე შეთავსებით მუშაობდა ბათუმის სამასწავლებლო ინსტიტუტში, სადაც იყო ქართული ენისა და ლიტერატურის კათედრის გამგე.

მიუხედავად იმისა, რომ ვუკოლ ბერიძე მაღალი მოქალაქეობრივი ზნეობით ცხოვრობდა, ჟამთა სიავის ბედუკუღმართობას მაინც ვერ ასცდა: 1938 წელს, ჩვენი ქვეყნის ისტორიის ავადსახსენებელ პერიოდში, იგი დააპატიმრეს როგორც პოლიტიკური დამნაშავე. მეორე დღეს ამავე მიზეზით დააპატიმრეს მისი მეუღლეც.

მართალია, ორი წლის შემდეგ ორივენი გაანთავისუფლეს (ვუკოლი - 1940 წლის ნოემბერში, ხოლო მისი მეუღლე 2-3 თვით ადრე), მაგრამ ადვილი წარმოსადგენია ის ტრაგედია, რომელიც მათ მთელი თავიანთი ცხოვრების მანძილზე გაჰყვათ.

1946 წელს პროფესორი ვუკოლ ბერიძე საქართველოს სსრ მეცნიერებათა აკადემიის წევრ-კორესპოდენტად იქნა არჩეული. ამ დროისათვის ინტენსიურ სამეცნიერო თუ პედაგოგიურ მოღვაწეობასთან ერთად ითავსებდა სხვადასხვა ხასიათის საზოგადოებრივ და საორგანიზაციო სამუშაოსაც. ხშირად იყო სახელმწიფო საგამოცდო კომისიის თავჯდომარე სხვადასხვა უმაღლეს სასწავლებლებში. წლების განმავლობაში იყო სხვადასხვა სამეცნიერო საბჭოს წევრი. მის მიერ 1949 წელს დაწერილი ავტობიოგრაფიიდან ვიტყვობთ, რომ იგი იყო: უნივერსიტეტში ფილოლოგიის ფაკულტეტის, აკად. ნ. მარის სახელობის ენის, ისტორიის და მატერიალური კულტურის ინსტიტუტის, რუსთაველის სახელობის ქართული ლიტერატურის ისტორიის ინსტიტუტისა და თეატრალური ინსტიტუტის სამეცნიერო საბჭოების წევრი, საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმთან არსებული სამეცნიერო – სატრანსკრიფციო კომისიის, სალიტერატურო ქართული ენის ნორმების დამდგენი მუდმივი სახელმწიფო კომისიის, ქართული განმარტებითი ლექსიკონის კომისიისა და „იბერიულ-კავკასიური ენათმეცნიერების“ სარედაქციო კოლეგიის წევრი.

1953 წელს ვუკოლ ბერიძეს ისევ დიდი უსიამოვნება შეხვდა ლ.ბერიას დაპატიმრებასთან დაკავშირებით, რაც სრულ გაუგებრობაზე იყო დამყარებული: ერთ-ერთ დახურულ წერილში, სადაც ბერიას დაპატიმრების მიზეზებზე იყო ლაპარაკი, ერთ-ერთ ბრალდებად მას სამი ქართველი მეცნიერის (მათ შორის ვუკოლ ბერიძის) პატიმრობიდან გათავისუფლება ჰქონდა წაყენებული. ამას მოჰყვა ვუკოლ ბერიძის გარიცხვა აკადემიიდან და შესაბამისად მისი სახელის აკრძალვა ყველა მის მიერ

შესრულებულ სამუშაოზე, წიგნსა თუ ლექსიკონზე. თუმცა მალე გაირკვა ამ, თავისთავად აბსურდული, ბრალდების უსაფუძვლობა (რის შედეგადაც ვუკოლ ბერიძე კვლავ იქნა აღდგენილი აკადემიაში), ეს, შეიძლება ითქვას, საბედისწერო აღმოჩნდა ვუკოლ ბერიძისთვის. სწორედ ამან დიდად შეარყია მისი ჯანმრთელობა და საბოლოოდ, საფიქრებელია, რომ იგი ამისი მსხვერპლი გახდა.

საგანგებოდ უნდა გამოიყოს ვუკოლ ბერიძის მოღვაწეობა ტერმინოლოგიის დარგში, რადგანაც მისი დამსახურება მეცნიერების ამ უბანზე სრულიად განსაკუთრებულია.

ძნელია აღნუსხვა იმ პრაქტიკული საქმიანობისა, რომელიც ვუკოლ ბერიძეს ტერმინოლოგიის დარგში თავისი ხანგრძლივი და დაუღალავი მოღვაწეობის მანძილზე გაუწევია. მიუხედავად იმისა, რომ ძირითადი მეთოდოლოგიური პრინციპები ამ დროისათვის, როცა იგი იწყებდა მოღვაწეობას, თითქოს უკვე შემუშავებული იყო, მაინც ბევრი რამ ამ მხრივ ჯერ კიდევ გასაკეთებელი მას წინ ჰქონდა. ვუკოლ ბერიძეს უხდებოდა გზადაგზა ლექსიკოგრაფიის თეორიისა და პრაქტიკის მრავალი ახალი საკითხის გადაწყვეტა, ბევრი დარგისათვის ტერმინთა შექმნის საქმეში გაუკაფავი გზის გაკაფვა.

ძველი თუ ახალი ქართული სალიტერატურო ენისა და ქართული დიალექტების ლექსიკის ზედმიწევნითმა ცოდნამ, შერწყმულმა ვუკოლ ბერიძის გამორჩეულ ნიჭსა და ტერმინოლოგიურ აღლოსთან, წლების მანძილზე ტერმინოლოგიის ფრონტის წარმატებით ხელმძღვანელობამ განაპირობა მეცნიერების ამ დარგის სწორ კალაპოტში ჩაყენება, ხოლო თვით მას კი ნამდვილი ტერმინოლოგის სახელი დაუმკვიდრა. ვუკოლ ბერიძის უშუალო ხელმძღვა-

ნელობითა და რედაქტორობით მრავალი დარგის ტერმინოლოგია გამოქვეყნდა (მათი სრული სია იხ. თანდართულ ბიბლიოგრაფიაში).

გარდა ტერმინოგრაფიული მოღვაწეობისა, დიდია ვუკოლ ბერიძის დამსახურება ტერმინოლოგიის თეორიული საკითხების კვლევის დარგშიც. მის კალამს ვკუთვნის რამდენიმე თეორიული ხასიათის ნაშრომი, რომელსაც დღესაც არ დაუკარგავს თავისი აქტუალობა. ამ თვალსაზრისით ყურადღებას იქცევს ვუკოლ ბერიძის მიერ 1952 წელს ორ ნაწილად გამოქვეყნებული ვრცელი ნარკვევები "შემდეგი სათაურით: „ქართული სამეცნიერო ტერმინოლოგიისათვის“, რომელშიც დასმულია ქართული სამეცნიერო ტერმინოლოგიის ზოგადლინგვისტური პრობლემები და კონკრეტულ მასალაზე შეჯამებული და განზოგადებული პრაქტიკული მუშაობის შედეგები.

ყურადღებას იქცევს ვუკოლ ბერიძის სხვა ნაშრომებიც, ცალკეულ საკითხებზე გამოთქმული დებულებები, მაგრამ, ვფიქრობთ, ნათქვამიდანაც კარგად ჩანს, თუ როგორი იყო მისი ინტერესების წრე, რა განუზომელი ამაგი დასდო მან ქართული სამეცნიერო ტერმინოლოგიის განვითარების საქმეს ჩვენში.

ტერმინოლოგიის დარგში ვუკოლ ბერიძის მოღვაწეობის შესახებ ზემოთ მოყვანილი მსჯელობა მისი დამსახურების ზოგადი შეფასებაა. კონკრეტულად კი იმის გარკვევა, სახელდობრ, თუ რა წვლილი უდევს ვუკოლ ბერიძეს ქართული სამეცნიერო ტერმინოლოგიის განვითარების საქმეში, იმ სპეციფიკის წარმოჩენა, რომელიც მის მუშაობას ახასიათებდა, იმ მეთოდებისა და ხერხების შესწავლა, რომელსაც იგი მუშაობისას იყენებდა, იმ ძირითადი სირთულეების გაანალიზება, რომლის დაძლევა მას უხდებოდა და ბოლოს, პრაქტიკულად აღნუს-

ხვა ასობით და ათასობით ვუკოლ ბერიძის მიერ შემოღებული ტერმინისა - შემდგომი კვლევის ამოცანაა. ჩვენში დღეს ბევრმა შეიძლება არც იცოდეს, რომ სიტყვები: მივლინება, საშუები, განაშენიანება, შევებულება და ბევრი სხვა ვუკოლ ბერიძის შემოტანილია. დღეს ვერც კი წარმოგვიდგენია, რომ ამ სიტყვების გარეშე ოდესმე არსებობდა ქართული ენა. ვინ მოთვლის კიდევ სპეციალური მნიშვნელობის რამდენი ტერმინია შედგენილი ვუკოლ ბერიძის მიერ.

იმთავითვე გეგმაზომიერად დაწვებული და მყარ მეცნიერულ ნიადაგზე დაფუძნებული ტერმინოლოგიური მუშაობა დღესაც ინტენსიურად გრძელდება არნ. ჩიქობავას სახელობის ენათმეცნიერების ინსტიტუტის სამეცნიერო ტერმინოლოგიის განყოფილებაში, რომლის დღევანდელი წარმატებებიც კი ვუკოლ ბერიძის სახელს უკავშირდება.

დღეს ცენტრალური სამეცნიერო კომიტეტის ჩამოყალიბების დროიდან გამოცემულ ტერმინოლოგიურ ლექსიკონთა რიცხვი უკვე 60 ერთეულს აღემატება. მათ შორის არის 1977 წელს გამოცემული, დღეს მოქმედი კრებისით ტექნიკური ტერმინოლოგია, რომელიც ვუკოლ ბერიძის ხელმძღვანელობით გამოცემული ლექსიკონების ბაზაზეა აღმოცენებული. სწორედ ამიტომ შემთხვევითი არ იყო, რომ ამ გამოცემაში სხვა შემდგენელ-რედაქტორებთან ერთად ვუკოლ ბერიძეს (სიკვდილის შემდეგ) საქართველოს მეცნიერებათა აკადემიის 1978 წლის 14 სექტემბრის №282 დადგენილებით გიორგი ნიკოლაძის სახელობის პრემია მიენიჭა.

ოთხმოც წელს იყო მიტანებული ვუკოლ ბერიძე, როდესაც მას მეცნიერების დამსახურებული მოღვაწის წოდება მიენიჭა.

ვუკოლ ბერიძე, გარდა მეცნიერისა და საზოგადო მოღვაწისა, პიროვნულადაც გამორჩეული ადამიანი იყო. მკაცრი და მომთხოვნის ხელმძღვანელი (საქმისადმი გულგრილობას ან სხვა რაიმე სისუსტეს არ გააპატიებდა). ამავე დროს იყო შემწყნარებელი, თბილი და მამობრივი სიყვარულით გამთბარი, მზრუნველი და თავმდაბალი.

ვუკოლ ბერიძე გარდაიცვალა 1963 წლის 11 მაისს. მისი გარდაცვალების მეორე დღეს პანაშვიდის შემდეგ გარდაიცვალა მისი მეუღლეც. მათ ისეთი ცოლქმრობა ჰქონდათ, რომ ეს თავისთავად ტრაგიკული ფაქტი თითქოს არავის გაჰკვირვებია. ქართველმა საზოგადოებამ ორივენი დიდის პატივით დიდუბის პანთეონში დაკრძალა.

ფილოლოგიურ მეცნიერებათა დოქტორი
† რ.ღამბაშიძე

ВУКОЛ МИХАЙЛОВИЧ БЕРИДЗЕ

(Краткий обзор жизни и научно-педагогической деятельности)

Вукол Михайлович Беридзе был выдающимся грузинским ученым, педагогом и общественным деятелем. Он внес большой вклад в развитие и усовершенствование грузинской научной терминологии. С его именем связано в Грузии составление и разработка многих терминологических словарей разных отраслей знания.

Широким был круг интересов Вукола Беридзе как ученого: наряду с терминологическими вопросами, он успешно исследовал вопросы руствелологии, интенсивно работал в области диалектологии. Он автор первого диалектного словаря, который и поныне не потерял своего значения.

Большая заслуга имеется у Вукола Беридзе в деле воспитания молодежи. Его бывшие ученики - сегодня известные и всеми признанные ученые.

Вукол Михайлович Беридзе родился в семье мелкопоместного дворянина-земледела в г.Хони, 3-го февраля 1883 года. Его отец - Михаил Давидович Беридзе, хорошо знавший не только грузинскую грамоту, но и прилично владевший русским языком, намеревался дать своему сыну хорошее образование, но, к сожалению, это ему не удалось: он внезапно скончался, когда Вуколу исполнилось только семь лет, и намерение отца пришлось выполнить матери Вукола - Кристине Анджапаридзе. Она его отдала сперва в начальную школу г.Хони, а затем - там же в учительскую семинарию, которую Вукол Михайлович и

окончил в 1902 году. По окончании Хонской учительской семинарии Вукол Михайлович был учителем в начальных школах в Кутаисском городском училище.

В 1907 г. В.М.Беридзе сдал экзамен экстерном на аттестат зрелости в Кутаисской мужской гимназии и в 1908 г. – уже в двадцатипятилетнем возрасте – поступил на грузинско-армянское отделение Восточного факультета Петербургского университета. С этого момента он был непосредственным участником деятельности Петербургской картвелологической школы.

Работой Вукола Михайловича Беридзе, равно как и остальных грузинских студентов того времени (Иосифа Кипшидзе, Акакия Шанидзе, Георгия Чубинашвили, Георгия Читаиа, Симона Каухчишвили, Карпеза Дондуа, Тамары и Нино Ломоури, Георгия Тархнишвили, Владимира Путуридзе и других) руководили акад. Нико Марр и молодой Иване Джавахишвили.

В Петербургском университете В.М.Беридзе получил основательную подготовку по грузинскому языку и древнегрузинской литературе, истории, иранскому и армянскому языкам.

Научно-исследовательская деятельность В.М.Беридзе, которая берет свое начало из Петербурга, в основном развивалась в двух направлениях. Это было, с одной стороны, исследование "Вепхисткаосани", и с другой стороны – вопросы лексикологии и терминологии.

В.М.Беридзе, будучи еще студентом, в 1911 году в Кутаисской газете "Колхида" напечатал свою первую руствелологическую работу Новый вариант "Вепхисткаосани", найденном им.

Студенческие годы открывают много интересных страниц из жизни Вукола Михайловича: он активно участвовал в научной деятельности Петербургской картвелологической школы; был членом "Научного кружка гру-

зинских студентов"; публиковал статьи о вопросах грузинской библиографии, подготовленной силами университета под редакцией Ивана Джавахишвили. Эта библиография, издание которой имело огромное значение для развития грузиноведения, была напечатана в Петербурге в 1916 году на русском языке (одним из ее автором-составителей и был Вукол Беридзе).

Петербургский университет Вукол Беридзе окончил в 1912 году с дипломом первой степени.

Вукол Беридзе был первым ученым, занимавшийся научной разработкой грузинской диалектной лексики. Он, будучи еще совсем молодым, в 1912 году в Петербургской типографии Императорской Академии Наук под редакцией Нико Марра напечатал словарь (под названием "Грузинский глоссарий по имерскому и рачинскому говорам"), вошедший в шестую книгу, основанную Н.Марром серию "Материалы по яфетическому языкознанию".

В книге представлен материал в котором проведены параллели грузинских наречий (мегрельский, сванский) с русскими аналогами, а также индексы слов иранского, армянского, турецкого и арабского происхождения; охватывает лексическое богатство двух диалектов грузинского языка (имеретинского и рачинского) и дает прекрасные образцы современной речи.

Ввиду того, что эта книга оказалась библиографической редкостью, в 1986 году издательством "Наука" было опубликовано ее фототипное издание. "Работа Вукола Михайловича Беридзе, – пишет Шота Дзидзигури в послесловии данного издания, – и поныне не потеряла своего значения, несмотря на то, что со времени ее издания до настоящего времени грузинская лексикология, в том числе и диалектологическая лексикография, достигла больших успехов".

Позже, в 1938 году, по его инициативе и под его редакцией были изданы "Гурийский, верхнеимеретинский и лечхумские словари", составленные Г.Шарашидзе, Б.Церетели и М.Алавидзе.

С 1912 по 1918 годы Вукол Михайлович работал преподавателем в Кутаисской дворянской гимназии.

Деятельности В.М.Беридзе в гимназии, его блестящим педагогическим способностям высокую оценку дают его воспитанники, впоследствии выдающиеся ученые Арнольд Чикобава, Симон Джанашиа, Варлам Топуриа: "Кто только имел счастье учиться у В.М.Беридзе в Кутаисской гимназии, – вспоминает академик АН Грузинской ССР А.Чикобава, – тот не может не помнить, что В.М.Беридзе давал информацию из области древнегрузинского языка, древнегрузинской литературы и истории Грузии в такой мере и порой в таком объеме, что урок средней школы напоминал университетскую лекцию, а анализ древних памятников, в частности "Вепхисткаосани", уподоблялся университетским просеминариям".

Работая в Кутаиси, Вукол Беридзе поддерживал прочные связи с Петербургом, с Петербургской картвелологической школой. В его архиве хранятся письма Н.Марра, И.Кипшидзе, А.Шанидзе и других, касающиеся специальных лингвистических вопросов и содержащие интересные информации из их научной жизни вообще. В одном из писем (1913 г.) Н.Марр и И.Кипшидзе просили В.М.Беридзе принять участие в составлении и подготовке словаря древнегрузинского языка.

С этой целью проработка и составление материалов древних грузинских текстов, изданных в серии Н.Марра "Тексты и разыскания", было выполнено Вуколом Беридзе.

Эти письма частного характера, содержащие интересные информации из их научной жизни, обращают на себя внимание и в том отношении, что они проявляют

личностные качества этих ученых и показывают их взаимоотношения.

Оценка Вукола Беридзе как личности и специалиста хорошо видна из рекомендательного письма Иване Джавахишвили от 1916 года к Имеретинскому епископу Георгию Аладашвили, к которому Вукол Беридзе обращается с просьбой определить его в Кутаисскую духовную семинарию в качестве преподавателя грузинского языка. (Письмо, публикация которого принадлежит проф. Соломону Хуцишвили, приводится нами из "Воспоминаний" Вахтанга Беридзе): ввиду того, что решение данного вопроса зависит от Вас, позволю себе сообщить вашему преосвященству, что Вукол Беридзе, как обучавшийся на грузинско-армянском отделении восточных языков Петербургского университета, является специалистом грузинского языка, хорошим знатоком своего предмета и любящим его, и вместе с тем – энергичным работником и искренним патриотом... Поэтому было бы весьма справедливо, и это принесло бы большую пользу в изучении древнегрузинской литературы, если только с Вашего благоволения Вы поручите Вуколу Беридзе быть преподавателем грузинского языка в семинарии. Я уверен, что он свою обязанность выполнит добросовестно и возглавит с честью порученное ему дело".

И действительно, в январе 1917 года епископ Георгий пригласил Вукола Беридзе в качестве преподавателя грузинского языка, а в мае того же года съезд учителей приходско-церковных школ избрал Вукола Беридзе председателем учебного совета Имеретинской епархии.

В 1918 году Вукол Беридзе со своей семьей (женой и сыном) переехал в Тбилиси. Женился он еще в Кутаиси, в 1913 году, на Елизавете (Лизико) Чхеидзе, которая была его достойной женой и другом. До замужества она работала учительницей, а позднее стала опорой семьи и к

педагогической работе уже не возвращалась. 30 мая 1914-го года у них родился сын Вахтанг - известный ученый и общественный деятель нашего времени.

Грузинское общество весьма признательно ему и тем, что он (Вахтанг Беридзе) опубликовал богатый фактический материал, касающийся не только жизни и деятельности Вукола Беридзе, но и всех грузинских интеллигентов, выдающихся ученых и общественных деятелей XX века.

Это – история, прошедшая перед нами, описанная такой, какой она была в действительности и переданная с большой теплотой, любовью и утонченностью.

В книге [Беридзе В. Воспоминания. –Тб.: Сабчота Сакартвело, 1987] содержатся никем еще неиспользованные, подробные и достоверные сведения о личной и общественной жизни Вукола Михайловича, труженика, отдавшего всю свою жизнь безвозмездному служению делу.

В Тбилиси В.М.Беридзе начал работу сначала директором в Ведомстве просвещения, а затем, с 1921 года, с установлением Советской власти по 1932 год – начальником Главнауки Наркомпроса Грузинской ССР, занимавшимся в то время, наряду с другими вопросами, и делами по уходу за музеями, архивами и культурными памятниками.

В 1922 году руководил реэвакуацией грузинских ценностей из хранилищ РСФСР.

Наряду с патриотическими делами В.М.Беридзе ни на миг не прекращал свою научную деятельность,

С 1922 года по 1932 год Вукол Беридзе читал лекции грузинского языка и литературы в Закавказском университете.

В 1923 году с его непосредственным участием было основано грузинское научное общество.

В 1925 году при его непосредственном содействии был издан "Ежегодник грузинского научного общества".

С 1926 года имя В.М.Беридзе тесно было связано с делом создания грузинской научной терминологии, упорядочение которой с 1921 года стало задачей государственного значения. С этого времени (с 1921 года) постановлением правительства Грузинской ССР при Наркомпросе Грузии был организован Государственный Ученый Совет, занимающийся вопросами терминологии. Руководство этим Советом было поручено его создателю – Иване Джавахишвили.

Руководитель Совета собрал вокруг себя большую группу специалистов и вместе с ними приступил к разработке материала терминологических словарей разных отраслей знания. Одним из участников этого начинания, среди гуманитариев-специалистов (Корнели Кекелидзе, Юстине Абуладзе, Иосиф Кипшидзе, Акакий Шанидзе, Серго Горгадзе...), был и Вукол Беридзе.

Под руководством И.Джавахишвили в первые же годы были составлены и изданы терминологические словари разных отраслей.

С 1925 года Государственный Ученый Совет был реорганизован в особый Центральный научный терминологический комитет при Совнаркоме Грузии, руководителем которого был назначен В.М.Беридзе, а И.Джавахишвили было поручено возглавить Историческое и этнографическое общество Грузии.

С 1936 года Центральный научный терминологический комитет снова был реорганизован в специальный Отдел научной терминологии при филиале Института языка, истории и материальной культуры. С 1941 года этот Отдел вошел в состав Института языкознания АН Грузинской ССР.

В течение почти тридцати лет возглавлял этот Отдел В.М.Беридзе и до конца своих дней служил он этому делу с необычайной любовью и преданностью (об этом подробнее см. ниже).

В 1932 году Квалификационной комиссией Наркомпроса Грузинской ССР В.М.Беридзе было присвоено ученое звание профессора. С этого времени он работал в Тбилисском государственном университете, в котором читал сперва курс грузинского языка, а затем, с учреждением кафедры руствелологии в продолжение нескольких лет – обширный курс руствелологии.

Шота Руставели и его "Вепхисткаосани" были предметом научного увлечения В.М.Беридзе, которому он посвятил большую часть своей творческой жизни.

Несмотря на то, что В.М.Беридзе был чересчур перегружен, с одной стороны общественными делами, и с другой стороны в терминологической сфере развернутой большой лексикографической деятельностью, тем не менее он постоянно возвращался к "Вепхисткаосани" и подряд (одно за другим) публиковал значительные исследования по руствелологии. Его перу принадлежит несколько десятков трудов, посвященных вопросам руствелологии, в частности поэтике Руставели, вопросам текстологии поэмы, ее состава и композиции, мировоззрению автора и языковым своеобразиям поэмы, одним словом, почти всех аспектов изучения поэмы. Ему же принадлежит также обширная статья "К вопросу о народности "Вепхисткаосани", которая, по мнению специалистов, является образцовой как решением вопроса, так и богатством фактического материала и его анализом.

В 1961 году были напечатаны в одном томе очерки, изданные в разное время под названием "Руствелологические этюды".

В личном архиве покойного ученого был обнаружен обширный труд "Комментарии к Вепхисткаосани"; на-подобие ранних комментаторов (Вахтанга VI-го, Теймураза Багратиони) последовательно разъяснен текст поэмы, и по отдельным строфам представлены наблюдения текстологического или филолого-литературного характера.

Эти комментарии к "Вепхисткаосани" окончить и издать Вукол Беридзе не успел при своей жизни; они были опубликованы посмертно в 1974 году под редакцией Саргиса Цаишвили и Гурама Шарадзе.

Кто может сосчитать, во скольких учреждениях и организациях читал публичные лекции увлеченный вопросами руствелологии и охваченный неугасимым энтузиазмом Вукол Беридзе, сколько раз принимал участие в острых дискуссиях, устроенных и проведенных в связи с составом текста и интерпретацией отдельных мест поэмы Руставели.

С 1936 года по 1938 год В.М.Беридзе работал по совместительству завкафедрой грузинского языка и литературы в Батумском учительском институте.

В.М.Беридзе, будучи высоконравственным человеком в тяжелые времена нашего общества, все же не смог избежать печальной участи: в 1938 г. он был репрессирован как политически опасный член общества. Такой же участи подверглась и его супруга.

Однако, спустя два года, оба были признаны невиновными и освобождены, хотя травма была нанесена на всю жизнь.

В 1946 году профессор В.М.Беридзе был избран членом-корреспондентом Академии наук Грузинской ССР. К этому времени, вместе с интенсивной научной и педагогической деятельностью, он совмещал разного характера общественную и организационную работу.

Часто Вукол Беридзе назначался председателем Государственной экзаменационной комиссии в разных ВУЗ-ах республики. В продолжение ряда лет был членом разных Ученых Советов. Из его автобиографии, написанной в 1949 году узнаем, что он был: членом Ученого Совета филологического факультета, членом Ученого Совета Института языка, истории и материальной культуры им. акад. Н.Марра, членом Ученого совета Института истории грузинской литературы имени Руставели, членом Ученого совета Театрального института, членом научно-транскрипционной комиссии при Президиуме Верховного Совета Грузинской ССР, членом постоянной Государственной комиссии по установлению норм грузинского литературного языка, членом Комиссии грузинского толкового словаря, членом редакционной коллегии журнала "Иберийско-кавказских языков".

В 1953 г. в связи с арестом Л.Берия у Вукола Беридзе опять возникли большие неприятности, что было основанно на полном недоразумении: в одном из закрытых писем, в котором упоминались причины ареста Л.Берия, одним из обвинений было освобождение из заключения трех грузинских ученых (в том числе Вукола Беридзе). Последовало его отчисление из состава АН Грузинской ССР и запрет упоминания его имени на все выполненные им труды, книг и словари.

Вскоре была установлено безосновательность этого абсурдного обвинения (В.М.Беридзе был восстановлен в составе АН), но тем не менее можно сказать, что этот факт стал роковым для В.М.Беридзе. Надо полагать, что именно это обстоятельство, окончательно пошатнуло его здоровье.

Отдельно надо выделить деятельность В.М.Беридзе в области терминологии, так как его заслуги на этом участке науки совершенно особые.

Трудно описать всю ту практическую работу, которую провел В.М.Беридзе в области терминологии в продолжение всей своей длительной и неутомимой деятельности. Несмотря на то, что основные методологические принципы к тому времени, когда он приступил к работе как будто уже были выработаны, тем не менее В.М.Беридзе приходилось решать многие новые теоретические и практические вопросы терминологической лексикографии. Глубокие знания лексики древнего и современного грузинского литературного языков и диалектов, острое лингвистическое чутье, многолетние навыки терминологической работы способствовали успешной работе ученого в этой области. При непосредственном участии и редактировании В.М.Беридзе были опубликованы многие отраслевые терминологические словари (их полный список см. в приложенной библиографии).

Кроме терминографической деятельности, большие заслуги имеются у Вукола Беридзе и в области исследования теоретических вопросов. Ему принадлежат несколько теоретических трудов, которые и поныне не потеряли своей актуальности. С этой точки зрения обращают на себя внимание его обширные очерки под названием "К грузинской научной терминологии", изданные им в двух частях в 1952 году. В этих работах поставлены общелингвистические проблемы терминологии и на конкретном материале суммированы и обобщены результаты практической работы.

Обращают на себя внимание и другие работы В.М.Беридзе. Отдельные его положения о частных вопросах, думается, дают ясное представление, каким был круг его интересов, какую невероятную заслугу он оказал делу развития грузинской научной терминологии.

Вышеприведенное суждение о деятельности Вукола Беридзе в области терминологии дает только общую

оценку его заслуг. Конкретно же выяснение того, каково его участие в развитии грузинской научной терминологии, выявление той специфики, которой характеризовалась его работа, изучение тех методов и способов, которыми он пользовался в процессе работы, анализ тех основных трудностей, преодоление которых ему приходилось и, наконец, практическое описание многочисленных терминов в процессе работы - все это является делом будущих исследований.

Сегодня многие могут не знать, что слова: мивлинеба (командировка) сашвеби (пропуск), ганашенианеба (застройка), швебулеба (отпуск) и многие другие введены в употребление Вуколом Беридзе. Сегодня мы не можем себе представить, что без этих слов когда-либо существовал грузинский язык. Кто может сосчитать, сколько узкоспециальных терминов составил В.М.Беридзе.

Поставленная с самого же начала на планомерный и прочный научный фундамент терминологическая работа интенсивно продолжается и в настоящее время в Отделе научной терминологии Института языкознания имени Арн.Чикобава АН Грузии.

Сегодня, со дня учреждения Центрального научного терминологического комитета, число изданных терминологических словарей превышает 60 единиц. Среди них имеется действующая, ныне сводная "Техническая терминология", изданная в 1977 году и основанная преимущественно на базе составленных под руководством В.М.Беридзе терминологических словарей. Именно этим и объясняется тот факт, что наряду с другими составителями-редакторами Академия наук Грузинской ССР 14 сентября 1978 года по постановлению № 282 Комиссия присудила В.М.Беридзе (посмертно) премию Георгия Николадзе.

К 80-летию со дня рождения В.М.Беридзе было присуждено звание заслуженного деятеля науки.

В.М.Беридзе, помимо того, что он был ученым и общественным деятелем, отличался своими личными качествами. Строгий и требовательный руководитель (он не мог простить халатного отношения к делу), но в то же самое время он был удивительно теплой, согретой отеческой любовью и скромной личностью.

В.М.Беридзе скончался 11 мая 1963 года. На другой же день, после панихиды, скончалась и его супруга. Никого, кто знал их супружество, не удивил этот сам по себе трагический финал. Грузинское общество похоронило их с большими почестями в Дидубийском Пантеоне.

Доктор филологических наук
† Р.Б. Гамбашидзе

VUKOL BERIDZE

(A Short Review of his Scholarly and Public Activities)

Vukol Beridze was an outstanding Georgian scholar, educationist and public figure. He made a great contribution to the development and perfection of Georgian scientific terminology. The compilation and elaboration of many terminological dictionaries in various branches of knowledge are linked to his name.

Vukol Beridze's scope of interests as a scholar was broad: along with terminological problems, he successfully studied questions of Rustvelology, and worked intensively in the sphere of dialectology. He is the author of the first Georgian dialectal dictionary that has not lost its significance to the present day.

Beridze's contribution to the training of young specialists was considerable: his former pupils are today recognized scholars.

Beridze was born in Khoni on 3 February 1883 into a family of a farming nobleman owning a small estate. His father, Mikheil, being not only well served in Georgian reading and writing but having a fairly good knowledge of Russian, had intended to give his son a good education, in which he unfortunately failed owing to his sudden death when Vukol was only seven years old. It fell to the child's mother, Kristine Anjaparidze, to carry out her deceased husband's wish. She sent Vukol first to the primary school in the town of Khoni, and then to the teachers' seminary in Khoni, from which he

graduated in 1902, upon graduation, Vukol taught elementary grade pupils at the Kutaisi school.

In 1907, passing the examinations as an external student at the Kutaisi secondary school for boys, Beridze received a school-leaving certificate, and in 1908 – at the age of twenty-five – entered the Georgian-Armenian department of the Oriental faculty of Petersburg University. From this time on, he directly participated in the activities of the Petersburg Kartvelological School.

Academician Niko Marr and the young Ivane Javakhishvili directed the work of Vukol Beridze, as well as of the other Georgian students of the period (Ioseb Kipshidze, Akaki Shanidze, Giorgi Chubinashvili, Giorgi Chitaia, Simon Kaukchishvili, Karpez Dondua, Tamar and Nino Lomouri, Giorgi Tarkhishvili, Vladimer Puturidze and others).

At Petersburg University Beridze received basic training in the Georgian language and Old Georgian literature, history, and Iranian and Armenian languages.

Beridze's research work, commencing in Petersburg, basically developed along two lines: research into Rustaveli's *Man in the Panther's Skin*, on the one hand, and problems of lexicology and terminology, on the other.

While a student, he published (in 1911) in the Kutaisi newspaper "Kolkhida" his first Rustaveli study; "On one Variant of the *Man in the Panther's Skin*", discovered by him.

Beridze's student years reveal many interesting aspects of his life: he took an active part in the scholarly work of the Petersburg Kartvelological School; he was a member of the "Scholarly Society of Georgian Students"; published articles on problems of the Georgian Bibliography compiled under the general direction and editorship of Ivane Javakhishvili. This Bibliography, the publication of which was of great importance for placing Georgian Studies on a sound footing, was published

in Petersburg in Russian in 1916, Beridze being one of its compilers.

Beridze graduated from Petersburg University in 1912 with a first-degree diploma.

He was the first researcher to undertake a scholarly study of Georgian dialectal vocabulary. While quite young, in 1912, he published his "Georgian Glossary according to the Imeretian and Rachan Dialects", edited by N.Marr. It was printed at the Petersburg printing press of the "Imperial Academy of Sciences", entering the sixth book of the series Materials on Japhetic Linguistics, founded by N.Marr. The material in the Glossary, supplied with parallels from other languages – Megrelian, Svan, and Russian, as well as indication of words of Iranian, Armenian, Turkish, and Arabic origin – covers the lexical wealth of two Georgian dialects (Imeretian and Rachan), presenting excellent examples of the vernacular.

Inasmuch as the "Glossary" had become a rare book, the Metsniereba Press published its phototypic edition in 1986. "Vukol Beridze's work – Shota Dzidziguri wrote in the afterword to this edition, has not lost its value to the present day, although since the time of its publication Georgian lexicography – including dialectological lexicography – has attained considerable successes".

Later, in 1938, Gurian, Upper Imeretian and Lechkhumian Dictionaries, compiled by G.Sharashidse, B.Tsereteli, and M.Alavidze, respectively, were published on his initiative and under his editorship.

From 1912 to 1918, Beridze taught at the Kutaisi secondary school for the children of the nobility.

Beridze's work at the Kutaisi secondary school – his brilliant educational abilities – was highly appraised by his pupils, subsequently eminent scholars: Arnold Chikobava, Simon Janashia, Varlam Topuria: "Who was fortunate enough to be taught by Vuc.Beridze at the Kutaisi Gymnazium". Acad.

A.Ghikobava reminisced, "cannot but recall that V.Beridze supplied information from the field of the Old Georgian language and Old Georgian literature, and Georgian history in such a way and often in such a volume that a lesson at the secondary school reminded you of a university lecture. The analysis of the text of the Man in the Panther's Skin with extensive philological interpretations amounted to a university proseminar".

During his residence in Kutaisi, Beridze maintained close contacts with the Kartvelological School in Petersburg. His archive contains letters from Niko Marr, Ioseb Kipshidze, and Akaki Shanidze, dealing with special linguistic problems. In one letter (of 1913) Marr and Kipshidze asked him to take part in the preparation of an Old Georgian dictionary, requesting him to study the Old Georgian texts published in the series "Teksty i Razyskaniya".

These private letters, which contain interesting information about the academic activities of the correspondents, shed light on their scholarly contacts and high personal qualities.

The appraisal of Vukol Beridze as a person and specialist is seen clearly from Ivane Javakhishvili's letter of recommendation sent by him in 1916 to the Bishop of Imereti Giorgi Aladashvili. Beridze had requested the latter to appoint him as a teacher of Georgian at the Kutaisi Theological Seminary (the letter, published by Prof. Solomon Khutsishvili, is quoted here from the Memoirs of Vakhtang Beridze): "Inasmuch as action on this request rests with you, I shall venture to inform your Reverence that Vuk. Beridge, a graduate of the Georgian-Armenian department of the Faculty of Oriental Languages of Petersburg University, is a specialist in the Georgian language, with knowledge and love of his subject; in addition, he is a diligent worker and a sincere patriot... Therefore, it would be perfectly just and beneficial to the study of Old Georgian literature if you took a favourable view and entrusted the

teaching of the Georgian language at the Seminary to Vukol Beridze. I am convinced that he will do his duty conscientiously and acquit himself creditably of the work entrusted”.

Indeed, in January 1917 Giorgi the Bishop invited Beridze as a teacher of Georgian, and in May of the same year the Teacher's Congress of the Parish – and – Church Schools of the Imeretian Eparchy elected him Chairman of the academic council of the Eparchy.

In 1918, Beridze, together with his family, moved to Tbilisi. While still in Kutaisi, he married (in 1913) Elisabed (Liziko) Ghkheidze, who proved a worthy spouse and friend. She taught at school, but after marriage she gave up work and devoted herself entirely to the family. On May 30, 1914, a son – Vakhtang, subsequently an eminent Georgian scholar and public figure – was born to them.

The Georgian public is greatly indebted to Vakhtang Beridze for the publication of a wealth of factual material not only on the life and work of Vukol Beridze but also on all 20th – century Georgian intellectuals – outstanding scholars and public figures.

It is history taking its course before our eyes, described as it was actually and conveyed with warmth, affection, high professionalism, and refinement characteristic of the author. The book [Beridze V. *Memoirs*. – Tbilisi, Sabchota Sakartvelo, 1987] contains hitherto unknown, detailed and reliable evidence on the private and public life of Vukol Beridze – a man who selflessly dedicated his entire life to his cause.

In Tbilisi Vukol Beridze first worked as director of the department of education at the Ministry of Education, and from 1921 to 1932 he continued serving at the Commissariat of People's Education. For years he directed the Chief Board of Scientific and Scholarly Institutions. Along with many other problems, the Board had charge of museums, archives and cultural monuments.

In 1922, Vuc.Beridze directed the return of Georgian material values from the Russian Soviet Federative Socialist Republic.

Along with patriotic pursuits, Vukol Beridze never broke with scholarly work. From 1922 to 1932 he delivered a course of lectures in Georgian language and literature at the Transcaucasian Communist University.

In 1923, the Georgian Linguistic Society was founded with Beridze's direct participation.

In 1925, the Annual of the Georgian Linguistic Society was published with his assistance.

From 1926, Beridze's name became closely linked to the creation of Georgian scientific terminology, which had acquired state importance since 1921. By the latter date, on the decision of the Government of the Georgian SSR, a state scientific council was set up at the Georgian Commissariat of Peoples's Education; it was entrusted with the unification and establishment of norms of Georgian terms. Ivane Javakhishvili the initiator of the scientific council – was requested to head the council.

He brought together a large team of specialists and, together with them, to work on materials for terminological dictionaries. Beridze was one of the participants of this great undertaking, among other Specialists in the sphere of the humanities (Korneli Kekelidze, Iustine Abuladze, Ioseb Kipshidze, Akaki Shanidze, Sergi Gorgadze, and others).

In the very first years much important work was done in the field of terminology under Javakhishvili's guidance; in the first place, the terminology was created in several fields and published.

The State Scientific Council was reorganized from 1925: a special scientific terminological committee (subsequently renamed commission) was set up at the Council of the Commissariat of People's Education. Beridze was appointed

chairman of the committee, while the direction of the Georgian Historical and Ethnographic Society devolved on Javakhishvili.

From 1936, the Central Terminological Committee was reorganized into the Department of Scientific Terminology which was first attached to the Institute of Language, History and Material Culture of the Georgian Branch of the USSR Academy of Sciences, and from 1941 it became part of the Institute of Linguistics of the Georgian SSR Academy of Sciences.

Beridze headed this Department for almost three decades, working to his last day with exceptional love and devotion (for details see below).

In 1932, Beridze was awarded the title of professor by the Certifying Commission of the People's Commissariat of Georgia. From that time he worked at Tbilisi State University, where he first delivered a course in the Georgian language, and later – from the time of the establishment of the Chair of Rustaveli Studies – for many years he read an extended course in Rustvelology.

Shota Rustaveli and his *Man in the Panther's Skin* was a subject of Beridze's scholarly interest, to which he devoted a great part of his academic life.

Although he was very busy with public work, on the one hand, and the time-consuming lexicographic work in the terminological field, on the other, he constantly reverted to the *Man in the*

Panther's Skin, publishing significant studies in Rustvelology. He wrote several dozens of studies devoted to this field: the poetics of Rustaveli, textual criticism of the poem, the composition and structure of the *Man in the Panther's Skin*, Rustaveli's world view, and the language peculiarities of the poem – in a word, covering almost all aspects of the study of the poem. Beridze also authored an extensive paper entitled: *Concerning the Folk Nature of the Man in the Panther's Skin*

which – in the specialist opinion – is exemplary both by its solution of the problem and by the wealth of factual material and its analysis.

Many of Beridze's essays, published at different times, were printed in 1961 in a separate volume entitled *Rustvelo-local Studies*.

An extensive study entitled "Commentary on the Man in the Panther's Skin" was found in the late scholar's private archive; in it – similarly to the first commentators of the poem (Vakhtang VI, Teimuraz Bagrationi) – the text of the poem is interpreted consecutively, and textual criticism is presented or philological-literary observations are made according to separate quatrains.

These commentaries on the Man in the Panther's Skin, which Beridze failed to complete and publish in his lifetime, came out after his death (in 1974) under the editorship of Sargis Tsaishvili and Guram Sharadze.

There is no reckoning of the public lecture given by Beridze – an enthusiastic researcher into the problems of Rustvelology – at enterprises and organizations, and his participation in heated discussions held in connection with the composition of the text and the interpretation of separate passages.

During his work at the University (1936-1938), Beridze worked by plurality at the Batumi Teachers' training Institute as head of the Chair of the Georgian language and literature.

Although Beridze lived an impeccable civic life, he too suffered the effects of evil times: in 1938 – a notorious period in the history of our country – he was arrested as a political criminal; on the following day his wife too was arrested on a similar charge.

To be sure, two years later both were freed (Vukol in November 1940, and his wife 2 or 3 months earlier), but one can easily imagine the trauma they suffered for the rest of their life

In 1946, Professor Beridze was elected Corresponding Member of the Academy of Sciences of the Georgian SSR. By this time, along with intensive scholarly or educational activities he engaged also in public and organizational work. He frequently chaired state examination commissions at different higher educational institutions. For years he was member of various scientific councils. From an autobiography written by him in 1949 we learn, that he was member of the scientific councils of the philological faculty of the University, the N.Marr Institute of Linguistics, the Rustaveli Institute of the History of Georgian Literature, and the Theatrical Institute, member of (a) the Scientific Transcription Commission attached to the Presidium of the Supreme Soviet of the Georgian SSR, (b) the Standing State Commission for the Establishment of the Norms of Literary Georgian, (c) the Commission of the Georgian Defining Dictionary, and (d) of the editorial board of "Iberian-Caucasian Linguistics".

In 1953, in connection with the arrest of L.Beria, Beridze again got into trouble owing to sheer misunderstanding. In one of the CPSU confidential letters dealing with the reasons for the arrest of Beria, one of the charges brought against him was that he had released three Georgian scholars, including Vukol Beridze. This was followed by the expulsion of Beridze from the Academy and, accordingly, a ban on any reference to his name in the studies, books, and dictionaries authored by him. Though the baselessness of this absurd charge was soon established, as a result of which he was restored to the Academy, this trauma may be said to have proved fatal to Beridze. Presumably it was this, that finally shattered, his health.

Special mention should be made of Beridze's work in the field of terminology, for his contribution to this branch of scholarship is exceptional. It is hard to do justice to Beridze's practical work in the sphere of terminology throughout his long and tireless work. Although the basic methodological princip-

les had apparently been worked out by the time he took up lexicography, much had still to be done; many questions of the theory and practice of lexicography had to be solved as they arose, blazing the trail in the creation of terms for many fields of science.

A thorough knowledge of Old and Modern literary Georgian, as well as of Georgian dialectal vocabulary – combined with Beridze's outstanding talent and terminological flair – and his successful direction over the years of the field of terminology resulted in the setting of this field of science on a correct road, while Beridze himself was acclaimed a leading expert in term-making. Terminologies of many branches were published under Beridze's guidance and editorship (for a complete list see the Bibliography appended here).

Besides terminological lexicographic work, Beridze made a major contribution to the study of theoretical problems of terminology. He is the author of several theoretical studies that have not lost their topicality to the present day. In this regard attention is drawn to Beridze's extensive essays published in two parts in 1952 under the title: "Towards Georgian Scientific Terminology", in which general linguistic problems of Georgian scientific terminology are posed and the results of practical work are summed up and generalised by reference to concrete material.

Beridze's other studies as well as his views on individual matters also attract attention, but the above-said seems to give a clear idea of the range of his interests and of his outstanding contribution to the development of scientific terminology in Georgia.

The foregoing has been a general assessment of the services of Vukol Beridze in the terminological sphere. It remains for future study to determine the particular contribution made by Beridze to the development of Georgian scientific terminology, to throw light on the specificity of his work and the

methods and techniques he used, to analyze the complexities he had to overcome, and to practically list the hundreds and thousands of terms introduced by him. Many may not know today that such words as *mivlineba* (mission, business trip), *sashvebi* (pass), *ganashenianeba* (town-building), *shvebuleba* (leave, holiday), and many others were introduced by Beridze. Today we even cannot imagine that the Georgian language ever lacked these words. There is no reckoning of the special terms coined by Beridze.

Terminological work, started from the beginning on a regular basis and placed on a solid scientific basis, is carried on intensively at the Department of scientific terminology of the Am. Chikobava Institute of Linguistics, today's achievements of the Department being connected with Vukol Beridze's name.

The number of terminological dictionaries published since the setting up of the Central Scientific Committee totals 60, including the presently used comprehensive "Technical Terminology" (1977), based on the dictionaries compiled under Beridze's direction. Hence it was not accidental that among the other compiler-editors of the latter dictionary Vukol Beridze was posthumously awarded the Giorgi Nikoladze Prize by Decision N282 of 14 September 1978 of the Georgian Academy of Sciences.

On the occasion of the 80th anniversary of his birth Beridze was awarded the title of Honoured Scientist.

Besides being an outstanding scholar and public figure, Beridze was distinguished for his personal qualities. While strict and exacting in work (he would never pardon negligence or laxity in one's duties), he was at the same time tolerant, warm, imbued with, fatherly affection, caring, and modest.

Vukol Beridze died on 11 May 1963. His wife died on the following day, after the mourning service for her husband. Their married life was such, that this tragic event seemed to be

taken as natural. Both were buried with great honour at the Didube Pantheon.

Doctor of Philological Sciences
† R. Gambashidze

მუკოლ ბერიძის ცხოვრებისა და მოღვაწეობის ძირითადი თარიღები

- 1883 წ. 3 თებერვალს დაიბადა ქ. ხონში.
- 1902 წ. ამთავრებს ხონის სამასწავლებლო სემინარიას.
- 1902-1908 წწ. ქუთაისის საქალაქო სასწავლებლის პედაგოგია.
- 1907 წ. ექსტერნად აბარებს გამოცდებს სიმწიფის ატესტატზე.
- 1908-1912 წწ. სწავლობს პეტერბურგის უნ-ტის აღმოსავლურ ენათა ფაკულტეტის ქართულ-სომხურ განყოფილებაზე.
- 1912-1918 წწ. ქუთაისის ქართული სათავადაზნაურო გიმნაზიის მასწავლებელია.
- 1918 წ. საცხოვრებლად გადმოდის თბილისში.
- 1918-1921 წწ. მუშაობს თბილისის განათლების უწყებაში დირექტორის რანგში.
- 1921-1922 წწ. თბილისის ცენტრალური არქივის დირექტორია.
- 1922 წ. ხელმძღვანელობს რუსეთის საცავეებიდან საქართველოს სიძველეთა რეევაკუაციის საქმეს.
- 1922-1932 წწ. მუშაობს საქართველოს სამეცნიერო დაწესებულებათა მმართველობის გამგედ.
- კითხულობს ლექციების კურსს ქართულ ენასა და ლიტერატურაში ა/კ კომუნისტურ უნივერსიტეტში.
 - საქართველოს უმაღლეს სასოფლო-სამეურნეო სკოლაში ენის კომისიის თავჯდომარეა.

- 1923 წ. მისი უშუალო მონაწილეობით თბილისში და-
არსდა ქართული საენათმეცნიერო საზოგადოე-
ბა.
- 1925-1936 წწ. ხელმძღვანელობდა ცენტრალური სამე-
ცნიერო ტერმინოლოგიის კომიტეტის სამეცნიე-
რო საბჭოს, რომელიც არსებობდა საქართვე-
ლოს განათლების სახალხო კომისარიატის საბ-
ჭოსთან.
- 1926-1963 წწ. ხელმძღვანელობს სამეცნიერო ტერმი-
ნოლოგიათა დამუშავებას და დადგენას.
- 1932 წ. დამტკიცებულ იქნა უნივერსიტეტის პროფე-
სორად.
- 1933-1963 წწ. კითხულობს რუსთველოლოგიის კურსს
ტფილისის, შემდგომში, თბილისის სახელმწიფო
უნივერსიტეტში.
- 1935-1937 წწ. ხელმძღვანელობს რუსთველოლოგიის
კათედრას ტფილისის სახელმწიფო უნივერსი-
ტეტში.
- 1936-1938 წწ. ბათუმის სამასწავლებლო ინსტიტუტში
შეთავსებით მუშაობდა ქართული ენისა და
ლიტერატურის კათედრის გამგედ.
- 1936-1941 წწ. ხელმძღვანელობდა ცენტრალური სა-
მეცნიერო ტერმინოლოგიის კომიტეტის სამეც-
ნიერო საბჭოს, რომელიც არსებობდა საბჭოთა
კავშირის მეცნიერებათა აკადემიის საქართვე-
ლოს ფილიალის ენის ისტორიისა და მატერია-
ლური კულტურის ინსტიტუტთან.
- 1938-1940 წწ. დაპატიმრებული იყო როგორც პოლი-
ტიკური დამნაშავე.
- 1941-1963 წწ. ხელმძღვანელობდა სამეცნიერო ტერმი-
ნოლოგიის განყოფილებას, რომელიც არსებობ-
და საქართველოს მეცნიერებათა აკადემიის ენათ-
მეცნიერების ინსტიტუტთან.

- 1946 წ. დაჯილდოვდა მედლით „მამაცური შრომისათვის დიდ სამამულო ომში 1941-1945 წწ“.
- 1948 წ. ირჩევენ საქართველოს სსრ მეცნიერებათა აკადემიის წევრ-კორესპონდენტად.
- 1953 წ. გარიცხეს საქართველოს სსრ მეცნიერებათა აკადემიიდან.
- 1960 წ. 14 აპრილს მეცნიერებათა აკადემიის საერთო კრებამ ერთხმად აღადგინა საქართველოს მეცნიერებათა აკადემიის წევრ-კორესპონდენტად.
- 1961 წ. მიენიჭა საქართველოს სსრ მეცნიერების დამსახურებული მოღვაწის საპატიო წოდება.
- 1963 წ. 11 მაისს გარდაიცვალა.
- 1978 წ. მიენიჭა საქართველოს სსრ მეცნიერებათა აკადემიის გიორგი ნიკოლაძის სახელობის პრემია წიგნისათვის „ტექნიკური ტერმინოლოგია“ (რუსულ-ქართული ნაწილი) გამოცემული 1977 წ. (სიკვდილის შემდეგ).

ОСНОВНЫЕ ДАТЫ ЖИЗНИ И ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ВУКОЛА МИХАЙЛОВИЧА БЕРИДЗЕ

- 1883 г. 3 февраля родился в г.Хони.
- 1902 г. Кончает Хонскую учительскую семинарию.
- 1902-1908 гг. Педагог Кутаисского городского училища.
- 1907 г. Экстерно сдает экзамены на атестат зрелости.
- 1908-1912 гг. Учится на грузинско-армянском отделении факультета восточных языков Петербургского университета.
- 1912-1918 гг. Работает преподавателем в Кутаисской грузинской дворянской гимназии.
- 1918 г. Переезжает на житье в Тифлис.
- 1918-1921 гг. Работает в Тифлисском ведомстве просвещения в ранге директора.
- 1921-1922 гг. Директор Тифлисского центрального архива.
- 1922 г. Руководит делом эвакуации грузинских ценностей из хранилищ России.
- 1922-1932 гг. Работает заведующим правления научных учреждений Грузии.
- Читает курс лекций по грузинскому языку и литературе в Закавказском коммунистическом университете.
- Председатель комиссии по языку в грузинской высшей сельскохозяйственной школе.
- 1934 г. В Тифлисе с его непосредственным участием было основано грузинское научное общество.
- 1928-1936 гг. Председатель Центрального научного терминологического комитета при Совете народного комиссариата просвещения Грузии.

- 1926-1963 гг. Руководит разработкой и установлением научной терминологии.
- 1932 г. Утвержден профессором Университета.
- 1933-1963 гг. Читает курс руствелологии в Тифлисском, в дальнейшем, Тбилисском государственном университете.
- 1935-1937 гг. Заведует кафедрой руствелологии в Тифлисском государственном Университете.
- 1936-1938 гг. По совместительству заведует кафедрой грузинского языка и литературы в Батумском учительском ин-те.
- 1936-1941 гг. Руководил научным советом комитета центральной научной терминологии при грузинском филиале АН СССР Ин-та языка, истории и материальной культуры.
- 1938-1940 гг. Был осужден как политический преступник.
- 1941-1963 гг. Руководил отделом научной терминологии при Институте языкознания АН Грузинской ССР.
- 1946 г. Награжден медалью "За доблестный труд в Великой Отечественной войне 1941-1945 гг."
- 1948 г. Избирается членом-корреспондентом Академии наук Грузинской ССР.
- 1953 г. Был исключен из Академии наук Грузинской ССР.
- 1960 г. 14 апреля общим собранием Академии наук единогласно восстанавливается членом-корреспондентом АН Грузинской ССР.
- 1961 г. Присвоено почетное звание заслуженного деятеля науки Грузинской ССР.
- 1963 г. 11 мая скончался.
- 1978 г. Присуждена приема Академии наук Грузинской ССР им. Георгия Николадзе за книгу "Техническая терминология" (Русско-Грузинская часть), опубликованную в 1977 г. (посмертно).

ვეპოლ ბერიძის შრომები
ТРУДЫ ВУКОЛА МИХАЙЛОВИЧА БЕРИДЗЕ
VUKOL BERIDZE'S WORKS

1901

1. [ბ-ნო რედაქტორო! (დ. ახალსენაკში რაფიელ ერისთავის ფონდისათვის შეგროვილი შემოწირულობანი)] //ცნობის ფურცელი. -1901. -28 მარტი, № 1422. გვ. 4.

[Господин редактор! (Пожертвования, собранные для фонда Рафизла Эристави в местечке Ахалсенаки)] //Цюбის ნურცი. -1901. -28 марта, №1422. -С.4.

1910

2 პროფესორი ნ. მარი უვიცობის სამსჯავროს წინაშე //დროება. -1910. -23 თებ. -გვ. 2-3; 25 თებ. -გვ. 2-3; 3 მარტი. -გვ. 2-3; 4 მარტი. -გვ. 2-3.

თანაავტ. ი. ყოფშიძე.

Профессор Н.Я.Март перед судом невежества //Дროება -1910. -23 февр. -С.2-3; -23 февр. -С.2-3; 3 марта -С.2-3; 4 марта. -С.2-3.

Сопит И.Кипшидзе.

1911

1 ახალი ვარიანტი „ვეფხისტყაოსნისა“. //კოლხურო. 1911. 13 აგვ. -გვ. 2-3;

Новый вариант “Витязя в тигровой шкуре”. //Колхида. -1911. -13 авг. -С.2-3.

1912

4. სიტყვის - კონა იმერულ და რაჭულ თქმათა. - С.-Петербург: Тип. Императорской Академии наук, 1912. - VII, 76 გვ. (Материалы по яфетическому языкознанию. VI.) - თავფ. ქართ., რუს.

Грузинский (картский) глоссарий по имеретинскому и рачинскому говорам. С.-Петербург: Тип. Императорской Академии наук, 1912. -VII, 76 с. (Материалы по яфетическому языкознанию. VI.). Тит. л. Груз., Рус.

1915

5. ქართული ლექსიკონის შესახებ [წინასიტყვაობა] //სახელმძღვანელო ვრცელი ქართული ლექსიკონის შესადგენად. -ტფ.: არ. კერესელიძის სტ., 1915. -გვ. 1-8.

ხელმოწერა: ივ. ჯავახიშვილი, კ. კეკელიძე, ი. აბულაძე, ი. ყიფშიძე, ს. გორგაძე, ვ. ღამბაშიძე, ვუკ. ბერიძე, პ. ინგოროყვა, ა. შანიძე.

О грузинском словаре [Предисловие] //Руководство для составления полного грузинского словаря. -Тифлис: Типогр. А.Кереселидзе, 1915.-С.1-8.

Подпись: Ив. Джавахишвили, К.Кекелидзе, Ю.Абулаძე, И.Кипшидзе, С.Горгаძე, В.Гамбашиძე, Вук.Бერიძე, П.Ингороква, А.Шანიძე.

6. ახალი შრომა: ივ. ჯავახიშვილი. ისტორიის მიხანი, წყაროები და მეთოდები წინათ და ეხლა. წგ. 1. ძველი ქართული საისტორიო მწერლობა. [(V-XVIII სს.) - ტფილისი, 1916. - XXXVI, 338 გვ.] // ჩვენი მკვლევარი (ქუთაისი). - 1916. - 6 აპრ. - გვ. 2-3; 7 აპრ. - გვ. 2-3; 8 აპრ. - გვ. 2-3.

Новый труд: И. Джавахишвили. Цель истории, источники и методы в прошлом и настоящем. Кн. 1. Древнегрузинская историческая литература [(V-XVIII вв.)-Тифлис, 1916. - XXXVI, 338 с.] // Чвени мегобари (Кутаиси). - 1916. - 6 апр. - С. 2-3; 7 апр. - С. 2-3; 8 апр. - С. 2-3.

7. ქართული ბიბლიოგრაფია: 1. ქართულ ერთობლივ გამოცემებში (1852-1910) მოთავსებული სტატიებისა და მასალების მაჩვენებელი. ენათმეცნიერება, ეთნოგრაფია, გეოგრაფია, არქეოლოგია, ისტორია, ხალხური სიტყვიერება და ძველი მწერლობა. [შეესაქმაში მონაწილეობას იღებდა ვუკ. ბერიძე და სხვ. ივ. ჯავახიშვილის ხელმძღვანელობით]. - ტექნოგრაფი: საიმპერატორო მეცნ. აკად. ტიპოგრაფია, 1916. - 160 გვ.

Грузинская библиография: 1. Указатель к статьям и материалам в грузинской периодической печати (1852-1910) Языковедение, этнография, география, археология, история, народная словесность и древняя литература. [В составлении принимал участие Вук. Беридзе и др. Под руководством Ив. Джавахишвили]. - Петроград: Типогр. Императорской Академии наук, 1916. - 60 с.

8. სალიტერატურო ქართულისათვის. პროექტი ქართული ორთოგრაფიის სადაო საკითხების მოსაწესრიგებლად, შემუშავებული საორგანიზაციო კომისიისა და მიღებული სასწავლო კომიტეტის მიერ (მასალები კონფერენციისათვის). -ტფ., 1921. -53 გვ.

თანაავტ.: გ. ახვლედიანი, ა. შანიძე, კ. კეკელიძე, ს. გორგაძე.

О литературном грузинском языке. Проект для разрешения спорных вопросов грузинской орфографии, разработанный организационной комиссией и принятый учебным комитетом (Материалы к конференции). -Тифлис, 1921. -53 с.

Соавт.: Г.Ахвледзани, А.Шанидзе, К.Кекелидзе, С.Горгадзе.

1922

9. პროფესორი ალექსანდრე ანტონის ძე ცაგარელი (მისი 50 წლის იუბილეს გამო) //კომუნისტი. -1922. -8 ოქტ. -გვ. 2.

Профессор Александр Антонович Цагарели (к 50-летнему юбилею) //Комунисти.-1922. -8 окт. -С.2.

1923

10. [რეცენზია] //ხომლი. -1923. -21 ოქტ. -№4. -რეც. წგ-ზე: აბულაძე იუსტ. მე-XII საუკუნის ქართული საერო მწერლობა და „ვეფხის - ტყაოსანი“ ლექსიკონითა და წერილებით: პოემის ხალხურობის, ძეგლის კვლევა-ძიების შედეგებისა და ახალ გამოცემათა შესახებ. -ტფ., 1922. -264 გვ.

[Рецензия] //Хომლი. -1923. -21 окт. -№4. -Рец. На
კნ. Абуладзе Ю. Грузинская советская литература XII
века и "Витязь в тигровой шкуре" со словарем и статьями:
о народности поэмы, о результатах исследования и новых
изданиях. -Тифлис, 1922. -264 с.

1924

11. სამეცნიერო დაწესებულებათა მთავარმმართველობა //საქართველოს სახალხო განათლების კომისსარიატის ორკვირეული. -1924. -№1, 26 დეკ. -გვ. 28-30.

Главное управление научных учреждений //Сакарт-
ველოს სახალხო განათლების კომისსარიატის ორკვირეული. -
1924 №1, 26 дек. -С.28-30.

1926

12. სამშენებლო ლექსიკონი: ქართულ-რუსული
და რუსულ-ქართული (საგაკვეთილო დებულებისათ-
ვის). [შემდგ.: ვუკ. ბერიძე, ნ. კორინთელი, გ. გუდუვა-
ნიშვილი, ვ. კაკაბაძე, გ. კოჩინაშვილი, ტ. სპრინკვე-
ლი, ე. თარხნიშვილი]. -ტფ., 1926. -122 გვ.

Строительный словарь: Грузинско-русский и русско-
грузинский (к урочному положению) [Сост.: Вук.Беридзе,
Н.Коринтели, Г.Гедеванишвили, В.Какабадзе, Г.Кочинаш-
вили, Т.Спринквели, Г.Тархнишвили]. -Тифлис, 1926. -
122 с

13. წინასიტყვაობა //სამშენებლო ტერმინოლო-
გია ქართულ-რუსული და რუსულ-ქართული. -ტფ.,
1926. №1. 1-3.

Предисловие //Строительная терминология: Грузинско-русский и русско-грузинский.-Тифлис, 1926.-С.1-3.

1928

14. წინასიტყვაობა //ფიზიკისა და ელექტროტექნიკის ტერმინოლოგია: ქართულ-რუსული და რუსულ-ქართული. პროფ. ალ. დიდებულისძის და ასისტ. ვ. ყიფშიძის მასალათა მიხედვით. -ტფ.: სახელგამი, 1928. -გვ. V-VII.

Предисловие //Терминология по физике и электротехники: Русско-грузинский и грузинско-русский. По материалам проф. Ал. Дидебулидзе и ассист. В. Кипшидзе. -Тифлис: Госиздат ГССР, 1928. -С.V-VII.

1930

15. წინასიტყვაობა //ნორმალური ანატომიის ტერმინოლოგია: ლათინურ-ქართულ-რუსული, ქართულ-რუსულ-ლათინური, რუსულ-ქართულ-ლათინური. -ტფ.: სახელგამი, 1930. -გვ. I-III.

Предисловие //Терминология нормальной анатомии: Латинско-грузинско-русский, грузинско-русско-латинский, русско-грузинско-латинский. -Тифлис: Госиздат ГССР, 1930. -С.I-III.

1932

16. წინასიტყვაობა //ბიბლიოთეკონომიის, ბიბლიოგრაფიისა და პოლიგრაფიული წარმოების ტერმინოლოგია: რუსულ-ქართული და ქართულ-რუსული. -ტფ.: სახელგამი, 1932. -გვ. I-VI.

Предисловие //Терминологический словарь по
этнолингвистике, библиографии и полиграфическому
производству: Русско-грузинский и грузинско-русский. —
Тифлис: Госиздат ГССР, 1932. —С. I-VI.

1934

17 აკადემიკოსი ნიკო მარი: [გარდაცვალების
დასახელება] //ლიტ. გაზეთი. —1934. —25 დეკ. —გვ. 2-3.

Академик Николай Марр: [По поводу кончины]
Литератури газети. —1934. —25 дек. —С.2-3.

18. [რეცენზია] //ლიტ. გაზეთი. —1934. —12 ნოემბ.
საქართველოს წინასიტყვაობით. მხატვრობა შესრუ-
ლებულია დ. გუდიაშვილის მიერ. —ტფ.: სალიტერ-
ატურული გაზეთი, 1934. —46 გვ.

[Рцензия] //Литератури газети. —1934. —12 ноября.
საქართველოს წინასიტყვაობით. მხატვრობა შესრუ-
ლებულია დ. გუდიაშვილის მიერ. —ტფ.: სალიტერ-
ატურული გაზეთი, 1934. —46 გვ.

19. [ფაქსიმილე] ნინოშვილის ახლად აღმოჩენილი სუ-
ბტილი [ფაქსიმილე] //კომუნისტო. —1934. —8 მაისი. —
გვ. 1

Недавно обнаруженный портрет Эгнате Ниношвили
[факсимиле] //Комунисти. —1934. —8 мая. —С.3.

20. „ქვეყნისტეობანი“ [კ. ჭიჭინაძის რედ-ით,
გამოცემულია და შენიშვნებით. ილ. დ. გუდიაშვილი-
ის. ტფ.: უკუურავის, 1934. —XXXVII, [2], 691 გვ.]
//კომუნისტო. —1934. —30 სექტ. —გვ.3.

“Витязь в тигровой шкуре”. [Под ред. настел и примеч. К.Чичинадзе. Ил. Л.Гудиашивили Тифлис. Фестерация, 1934. –XXXVII, [2], 691 с.] //Коммунисти. 1934. 30 сент. –С.3.

21. „ვეფხისტყაოსნის“ ტექსტის მ. ა. აკების თვის //ლიტ. გაზეთი. –1934. – 12 თქტ. გვ.4

К установлению текста “Витязя в тигровой шкуре” //Литератури газети. –1934. – 12 окт. –С.4

22. [რეცენზია] //ლიტ. გაზეთი. 1934. 10 თქტ. – გვ.5. –რეც. წგ-ზე: შანიძე ა., ბარამიძე ა., აბულაძე ი. ძველი ქართული ენა და დიტერატიურ ენისა და დიტერატიურის მიმოხილვა. ქრესტომათია, სლექსიკონი, ძველი ქართული წერის ხელშეშვა [ს.მ. სკოლის სახელმძღვ. პროფ. ა. შანიძის რედაქცია] ქრესტომათია, სლექსიკონი, 1934. –VII, 306 გვ.

[Рецензия] //Литератури газети. 1934. 10 окт. –С.5. –Рец. на кн.: Шанидзе А., Барамидзе А.И., Абуладзе Ю. Древнегрузинский язык и литература Обзор языка и литературы. Хрестоматия, словарь, образцы древнегрузинского письма. [Учеб. для сред. школ] Под ред. проф. А.Шанидзе. –Тифлис: Госиздат СССР, 1934. –VII, 306 с.

23. როგორ უნდა ბელადვეფხისტყაოსნის ტყაოსანი: (ნოემბრის ბელად რიცხვეუბნის შესახებ დისპუტის ანგარიშის დასასრულად) //ლიტ. გაზეთი. -- 1934. –12 დეკ. –გვ.4.

Какова должна быть концовка “Витязя в тигровой шкуре”: (Отчет окончания диспута, состоявшегося в конце ноября) //Литератури газети. 1934. 12 дек. –С.4

24. შოთა რუსთაველი და მისი „ვეფხისტყაოსანი“ //მუშა. -1934. -20 დეკ. -გვ.3.

Шота Руставели и его “Витязь в тигровой шкуре” //Муша. -1934. -20 дек. -С.3.

1935

25. დავით რექტორი - სულხან-საბა ორბელიანის გამგრძელებელი. //ტფილ. უნ-ტის შრ. -1935. -ტ. 1. -გვ. 111-117

Давид Ректор - продолжатель Сулхана-Саба Орбелиани //Тр. Тбил. ун-та. -1935. -Т.1. -С.111-117.

26. ეგნატე ნინოშვილის ახლად აღმოჩენილი სურათი //ლიტ. მემკვიდრეობა. -1935. -№1. -გვ. 72-74: სურ.

Недавно обнаруженный портрет Эгнате Ниношвили //Литературиლი მემკვიდრეობა. -1935. -№1. -С.72-74: портр.

27. ენა და ლიტერატურა საშუალო სკოლაში //კომუნისტური განათლება. -1935.

Язык и литература в средней школе //Комунистиური განათლება. -1935.

28. როგორ უნდა გამოიცეს კლასიკოსები //კომუნისტური განათლება. - 1935. -25 თებ. -გვ.3.

К вопросу об издании классиков //Комунистиური განათლება. -1935. -25 февр. -С.3.

29. რუსთაველის მხოვლმხედველობისათვის (ფაქტუმი თუ განგება) //საბჭ. ხელოვნება. -1935. -№4. -გვ. 39-62.

К мировоззрению Руставели (ფაგუმ ილი პროზიდენი)
//Сабчота хеловნება. –1935. –№4. –С.39-62

30. საჭიროა თუ არა პოეტურ ნაწარმოების პროზაული თხრობა დედნის ენაზეთუ ქვეყნის ტყაობისა შინაარსის პროზად გადაცემის შესახებ // კომუნისტური განათლება. 1935. 12 იანვ. გვ.3.

Нужно ли поэтическое произведение пересказывать прозой на языке оригинала [О передаче содержания в прозе “Витязя в тигровой шкуре”] //Комунистиური განათლება. – 1935. –12 янв. –С.3.

31. წერილი რედაქციის მიმართ: განმარტება [წერილში „რუსთაველის მსოფლმხედველობისათვის“ გაპარულ შეცდომებზე] //საბჭ. ხელოვნება. –1935. – №5. –გვ.101.

Письмо в редакцию. Пояснение [об ошибках, прокравшихся в статье “К мировоззрению Руставели”] //Сабчота Хеловნება. –1935. –№5. –С.101.

32. წინასიტყვაობა //ტექნიკური ტერმინოლოგია. რუსულ-ქართული და ქართულ-რუსული. –ტფ.: სახელგამი, 1935. –გვ.V-VII.

Предисловие //Техническая терминология. Русско-грузинская и грузинско-русская. –Тифлис: Госиздат ГССР, 1935. –С.V-VII.

33. Детство и гимназические годы Николая Яковлевича [Марра] //Проблемы истории докапиталистических обществ. –1935. –№3-4. –С.135-142.

34. დავით რექტორი-ლექსიკოგრაფის [სულხან] საბა ორბელიანის გამგრძელებელი // ტფილ. უნ-ტის შრ. -1936. -ტ.1. -გვ.310-332. - არის ცალკე ამონაბეჭდი.

Давид Ректор-продолжатель лексикографа Сулхана-Саба Орбелиани //Тр. Тифл. ун-та. -1936. -Т.1. -С.310-322. - имеется отд. оттиск.

35. დავით ჩუბინაშვილი [ბიოგრაფია] //ტფილ. უნ-ტის შრ. -1936. -ტ.V. -გვ. 347-358. -არის ცალკე ამონაბეჭდი.

Давид Чубинашвили [биография] //Тр. Тифл. ун-та. - 1936. -Т.V. -С.347-358. - имеется отд. оттиск.

36. „ვეფხისტყაოსნის“ გარშემო //თბილ. უნ-ტის შრ. -1936. -ტ.III -გვ. 138-166. -გამოხმაურება წგ-ზე: რუსთაველი შ. ვეფხისტყაოსანი. კ. ჭიჭინაძის რედ., გამოკვლ. და შენიშვნ., ლ. გუდიაშვილის ილ. -ტფ.: ფედერაცია, 1934. -XXXVII,[2], 631 გვ. - არის ცალკე ამონაბეჭდი.

Вокруг “Витязя в тигровой шкуре” //Тр. Тифл. ун-та. -Т.III. -С.138-166. -Отзыв на книгу: Руставели Ш. “Витязь в тигровой шкуре”. Под ред., исслед. и примеч. К.Чичинадзе. Ил. Л.Гудиашвили. -Тифлис: Федерация, 1934. -XXXVII, [2], 631 с. - имеется отд. оттиск.

37. „ვეფხისტყაოსნის“ დაბოლოების შესახებ //ლიტ. საქართველო. -1936. -30 სექტ. -გვ.3.

О концовке “Витязя в тигровой шкуре” //Литературы Сакартвело. -1936. -30 сент. -С.3.

38. „ვეფხისტყაოსნის“ ენის თავისებურება //საბჭ. ხელოვნება. –1936. –№1-2. –გვ. 65-70

Особенности языка “Витязя в тигровой шкуре” //Сабчота хеловნება. –1936. –№1-2. С.65-70.

39. Великий Месх //Сов. Студенчество. –1936. –№7. –С.67-70.

1937

40. ვახტანგისეული „ვეფხისტყაოსანი“, აღდგენილი ა. შანიძის მიერ //ლიტ. საქართველო. –1937. –15 ნომბ. –გვ.4. –რეც. წგ.-ზე: რუსთაველი შ. „ვეფხისტყაოსანი“. ვახტანგისეული გამოც. 1712 წლისა, აღდგენილი ა. შანიძის მიერ. –თბ.: თბილ. უნ-ტის გამ-ბა, 1937. –411 გვ.

Вахтанговский “Витязь в тигровой шкуре”, восстановленный А.Шанидзе //Литературиლი Сакартველო. –1937. –15 ნოვბრია. –С.4. –Рец.на кн.: Руставели Ш. “Витязь в тигровой шкуре”. Вахтанговское изд. 1712 г., восстановленный А.Шанидзе. –Тб.: Изд-во Тбил. ун-та, 1937. –411 с.

41. „ვეფხისტყაოსანი“, როგორც ლიტერატურული ნაწარმოები //მუშა. – 1937. –29 დეკ. –გვ. 2.

“Витязь в тигровой шкуре” как литературное произведение //Муша. –1937. –29 дек. –С.2.

42. პროფ. იუსტინე აბულაძის მეცნიერული მუშაობის ბუნებისა და თვისებების შესახებ //საბჭ. ხელოვნება. –1937. –№2. –გვ. 72-74.

О природе и свойстве научной деятельности проф. Юстина Абуладзе //Сაბჭოთა ხელოვნება. -1937. -№2. - С.72-74.

43. რითაა ძვირფასი რუსთაველი //კომუნისტი. - 1937. -29 დეკ. -გვ. 2.

Чем дорог Руставели //Комунисти. -1937. -29 дек. - С.2.

44. სვიმონ-კუტი ფირცხალავა: (ქვემო იმერეთში წერა-კითხვის გავრცელების ისტორიისათვის) //სწავლა-აღზრდის ისტორია საქართველოში. მასალების კრებული. ტ.1. -ტფ.: პედაგ. სამეცნ. კვლევ. ინ-ტის გამ-ბა, 1937, -გვ. 143-148.

Симон-калека Пирцхалава: (К истории распространения грамотности в Нижней Имеретии) //Вопросы истории обучения и воспитания в Грузии. Сб. Материалов. Т.1. - Тифлис: Инд-во научно-исслед. ин-та педагогики, 1937. - С.143-148.

45. შოთა რუსთაველი და მისი „ვეფხისტყაოსანი“ //საბჭ. აფხაზეთი. -1937. -12 ნოემბ. -გვ. 4; 14 ნოემბ. -გვ. 4; საბჭ. აჭარა. -22 დეკ. -გვ. 3; 23 დეკ. -გვ.3.

Шота Руставели и его “Витязь в тигровой шкуре” //Саბჭოთა აფხაზეთი. -1937. -12 ნოემბ. -С.4; 14 ნოემბ. -С.4; საბჭოთა აჭარა. -1937. -22 დეკ. -С.3; 23 დეკ. -С.3.

46. შოთა რუსთაველი: [Беседа с проф. В.М.Беридзе о биографии Шота Руставели] //Колхозные ребята. -1937. - №7. -С.8-9.

47. რუსთაველის 'შაირისათვის //ენიმკის მოამბე. -1938. -ტ.3. გვ. 189-200.

Относительно "шаири" Руставели //Изв. Ин-та языка, истории и материальной культуры. -1938. -Т.3. -С.189-200.

48. რუსთაველოლოგიის ისტორიისათვის [ნიკო მარი] //რუსთაველის კრებული 750. -თბ.: სახელგამი, 1938. -გვ. 107-119.

К истории руствелологии [Николай Марр] //Руставелевский сборник 750. -Тб.: Госиздат ГССР, 1938. -С.107-119.

49. ტირილი და მისი აზრი „ვეფხისტყაოსანში“ //ლიტ. საქართველო. -1938. -10 იანვ. -გვ. 4.

Плач и его смысл в "Витязе в тигровой шкуре" //Литератури Сакартвело. -1938. -10 янв. -С.4.

50. შოთას პოეტიკისათვის //ენიმკის მოამბე. -1938. -ტ.3. -გვ. 167-187.

О поэтике Шота Руставели //Изв. Ин-та языка, истории и материальной культуры. -1938. -Т.3. -С.167-187.

51. წინასიტყვაობა //სასოფლო-სამეურნეო ტერმინოლოგია. I. მემცენარეობა. შედგ. დოც. აღ. მაყაშვილის მიერ. -ტფ.: სსრკ მეცნ. აკად. საქ. ფილიალის გამბა, 1938. -გვ. V-VII.

Предисловие //Сельскохозяйственная терминология. I. Растениеводство. Сост. доц. Ал.Макашвили.-Тифлис: Изд-во Груз. Филиала АН СССР, 1938. -С.V-VII.

52. К вопросу о мировоззрении Руставели: [750-летию “Вепхистკაოსანი”] //Сборник Руставели.-Тб.: Изд-во Груз. Филиала АН СССР, 1938. –С.139-160.

1941

53. „ვეფხისტყაოსნის“ ერთი ადგილის წაკითხვისა და გაგებისათვის //საქ. სსრ მეცნ. აკად. მოამბე. –1941. –ტ.2, №8. –გვ. 783-790. –რეზ. რუს.

По поводу прочтения и понимания одного места в поэме “Витязь в тигровой шкуре”//Сообщ. АН ГССР. –1941. –Т.2, №8. –С. 783-790. –Рез.

54. რუსული ენის თვითმასწავლებელი ქართველ წითელარმიელთათვის. შემდგ.: ვ. თოფურია, ვუკ. ბერიძე, ნ. დიმიტრიევი და ი. აღლაძე. –თბ.: სახელგამი, 1941. –64 გვ.

Самоучитель русского языка для красноармейцев – грузин. Сост.: В.Топурия, Вук.Беридзе, Н.Димитриев, И.Агладзе. –Тб.: Госиздат ГССР, 1941. –64 с.

55. წინასიტყვაობა //გეოლოგიური ტერმინოლოგია. –თბ.: საქ. სსრ მეცნ. აკად. გამ-ბა, 1941. –გვ. I-III.

Предисловие //Геологическая терминология. –Тб.: Изд-во АН ГССР, 1941. –С. I-III.

1942

56. დაწყებითი სამხედრო მომზადება: დამხმ. სახელმძღვ. საშუალო სკოლის VIII-IX-X კლასებისათვის. –თბ.: სახელგამი, 1942. –133 გვ.

თანაავტ. ვ. თოფურია

Начальная военная подготовка: Вспомог. учеб. для VIII-IX-X классов средних школ. Тб.: Госиздат ГССР, 1942. –133 с.

Соавт. В.Топурия.

57. რედაქტორისაგან //ტექნიკური ტერმინოლოგია სახელმწიფო-სასწავლებლებისათვის (რუსულ-ქართული, ქართულ-რუსული). შედგ. ვ. ომიადის მიერ. პროფ. ვუკ. ბერიძის რედ-ით. –თბ.: ტექნიკა და შრომა, 1942. გვ. 253-254.

От редактора //Техническая терминология для ремесленных училищ (русско-грузинский и грузинско-русский). Сост.: В.Омиадзе. Под ред. проф. Вук.Беридзе. –Тб.: Техника да шრომა, 1942. –С. 253-254.

58. რუსული ენის თვითმასწავლებელი ქართველ წითელარმიელთათვის. შემდგ.: ვ. თოფურია, ვუკ. ბერიძე, ნ. დიმიტრიევი და ი. აღლაძე. –თბ.: სახელგამი, 1942. –64 გვ.

Самоучитель русского языка для красноармейцев – грузин. Сост.: В.Топурия, Вук.Беридзе, Н.Димитриев и И.Агладзе. –Тб.: Госиздат ГССР, 1942. –64 с.

59. საგან – სიტყვის ეტიმოლოგიისათვის //საქ. სსრ მეცნ. აკად. მოამბე. –1942. –ტ.3, №4. –გვ. 381-388

Об этимологии слова... “sagan” //Вестник АН ГССР. –1942. –Т.3, №4. –С.381-388.

1943

60. „კეფხისტყაოსნის“ ერთი მხატვრული სახის განმარტებისათვის //საქ. სსრ მეცნ. აკად. მოამბე. –1943. –ტ. 4 №6. –გვ. 601-604. –რეზ. რუს.

К раскрытию одного художественного образа “Витязя в тигровой шкуре” //Сообщ. АН ГССР. –1943. –Т.4, №6. –С. 601-604. –Рез.

1944

61. ილია ჭავჭავაძე და „ვეფხისტყაოსანი“ //ენიმკის მოამბე. –1944. –ტ. XIV. –გვ. 151-170.

Илья Чавчавадзе и “Витязь в тигровой шкуре” //Изв. Ин-та языка, истории и материальной культуры им. Акад. Н.Я.Марра. –1944. –Т.XIV. –С.151-170.

62. მცირე შენიშვნა: [გაზეთ „ლიტერატურა და ხელოვნება“ №17 დაბეჭდილ ი. აბულაძის წერილზე „მხიანი ღამე“ და „ცათა კულტი“ “ვეფხისტყაოსანში”] // ლიტ. და ხელოვნება. –1944. –23 ივნ. –გვ. 4; კ. კეკელიძე. ეტიუდები. ტ. XIII. –თბ.: მეცნიერება, 1974. –გვ. 102; კ. კეკელიძე. რუსთველოლოგიური ნარკვევები. –თბ.: მერანი, 1971. –გვ. 198-199.

თანაავტ.: აღ. ბარამიძე, კ. კეკელიძე.

Краткая заметка:[По поводу статьи Ю.Абуладзе “Солнечная ночь” опубликованной в газете “Литература да хеловнеба” №17 и “Культ небес” в “Витязе в тигровой шкуре”] //Литература да хеловнеба. –1944. –23 июня. –С. 4; К.Кеклидзе. Этюды. –Т.VIII.-Тბ.: Мецნიереба, 1974. –С. 102; К.Кекелидзе. Очерки по руствелологии. –Тб.: Мецნიереба, 1971. –С. 198-199.

Соавт.: Ал.Барамидзе, К.Кекелидзе.

63. სიკვდილისა და თვითმკვლელობის საკითხისათვის „ვეფხისტყაოსანში“ //ენიმკის მოამბე. –1944. –ტ. 14. –გვ. 133-150.

К вопросу о смерти и самоубийства в “Витязе в тигровой шкуре” //Изв. Ин-та языка, истории и материальной культуры. –1944. –Т.14. –С.133-150.

64. „შერისა“ და „მიშერის“ გაგებისათვის ვეფხისტყაოსანში //ლიტ. ძიებანი –1944. [ყდაზე 1945]. –ტ. 2. –გვ. 15-27. –რეზ. რუს.

К толкованию слов “šerisa” и “Mišerisa” в “Витязе в тигровой шкуре” //Лит. Разыскания. –1944. [На обложке 1945]. –Т.2. –С. 15-27. –Рез.

65. წინასიტყვაობა //მათემატიკური ტერმინოლოგია: (მათემატიკა, თეორიული მექანიკა, ასტრონომია). –თბ.: საქ. სსრ მეცნ. აკად. გამ-ბა, 1944. –გვ. I-II.

Предисловие //Математическая терминология: (Математика, теоретическая механика, астрономия). –Тб.: Изд-во АН ГССР, 1944. –С. I-II.

1945

66. „ლექსიკონი“ //ბარათაშვილი ნ. თხზულებანი. –თბ.: სახელგამი, 1945. –გვ. 113-116; ბარათაშვილი ნ. საიუბილეო გამოცემა. 1845-1945. –თბ.: სახელგამი, 1945. –გვ. 161-164.

თანაავტ. ს. იორდანიშვილი

“Словарь” //Бараташвили Н. Сочинения. Госиздат ГССР, –1945. –С. 113-116; Бараташвили Н. Юбилейное издание. 1845-1945. –Тб.: Госиздат ГССР, 1945. –С. 161-164.

Соавт. С.Иорданишвили.

67. ზღუდე სიტყვისა და მისგან ნაწარმოებ შებ-
ღუდულის მნიშვნელობის ევოლუციისათვის //იბე-
რიულ-კავკასიური ენათმეცნიერება. -1946. -ტ.1. -გვ.
347-354.

Об эволюции значения слова. ზღუდე. zyude “ограда”
и производного от него შებღუდული.... sézyuduli “ограни-
ченный” //Иберийско-кавказ. языкознание. -1946. -Т.1. -С.
347-354.

68. გამოჩენილი ისტორიკოსი და ენათმეცნიერი
[აკად. ს. ჯანაშია. გარდაცვალების გამო] //კომუნის-
ტი. -1947. -18 ნოემბ. -გვ. 2.

ხელმოწერა: ა. შანიძე, გ. ახვლედიანი, ა. ჩი-
ქობავა, ვუკ. ბერიძე [და სხვ.]

Выдающийся историк и языковед [акад. С.Н.Джана-
шия. По поводу кончины] //Комунисти. -1947. -18 ноября.
-С. 2.

Подпись: А.Шанидзе, Г.Ахвледiani, А.Чикобава,
Вук.Беридзе [и др.]

69. ვეფხისტყაოსნის პროლოგის ერთი ნაწილის
შედგენილობისათვის //თბილ. უნ-ტის შრ. -1947. -ტ.
XXXV-XXXI. ვ -გვ. 395-409.

К вопросу о составе одной части пролога Витязя в
тигровой шкуре //Тр. Тбил. ун-та. -1947. -Т.XXXV-
XXXI. в. -С.395-409.

70. წინასიტყვაობა //ეკონომიკის ტერმინოლოგია. რუსულ-ქართული და ქართულ-რუსული. შედგ. პროფ. პ. გუგუშვილისა და პ. კუჭაიძის მიერ. კ. თარგამაძის რედ. -თბ.: ტექნიკა და შრომა, 1947. -გვ. V-VII.

Предисловие //Экономическая терминология. Русско-грузинская и грузинско-русская. Сост. проф. П.Гугушвили и П.Кучаидзе. Под ред. К.Таргамадзе. -Тб.: Техника да шрома, 1947. -С. V-VII.

71. წინასიტყვაობა //სამედიცინო ტერმინოლოგია. I. რუსულ-ქართულ-ლათინური. შემდგ. ზ. მაისურაძე. -თბ.: საქმედგამი, 1947. -გვ. VII-XII.

Предисловие //Медицинская терминология. I. Русско-грузинско-латинская часть. Сост. З.Н.Майсурадзе. -Тб.: Грузмедгиз ГССР, 1947. -С. VIII-XII.

1949

72. წინასიტყვაობა //მეტალურგიის ტერმინოლოგია: (საცდელი გამოშვება) პროფ. რ. აგლაძის, ვუკ. ბერიძის და ინჟ. ნ. ქაშაკაშვილის რედ-ით. -თბ.: მეცნ. აკად. გამ-ბა, 1949. -გვ. V-VII.

Предисловие //Металлургическая терминология (эксперим. выпуск). Под ред. Р.Агладзе, Вук.Беридзе и инж. Н.Кашакашвили. -Тб.: Изд-во АН ГССР, 1949. -С. V-VII.

1950

73. ვეფხისტყაოსნის პროლოგის ერთი სტროფი [„მესამე არს ლექსი კარგი“...] გაგებისათვის //ლიტ. ძიებანი. -1950. -ტ.6. -გვ. 125-132.

რეც.: შატბერაშვილი გ. სათრეველი თუ სართეველი? //ლიტ. და ხელოვნება. -1951. -21 იანვ. -გვ. 2.

К пониманию одной строфы пролога [“Третий стих хорош”...] Витязя в тигровой шкуре //Лит. Разыскания. – 1950. –Т.6. –С.125-132.

Рец.: Шатберашвили Г. satreveli или sarteveli? //Лит. Разыскания. –1950. –Т.6. –С. 125-132.

74. წინასიტყვაობა //ავტოტრაქტორის ტერმინოლოგია. შედგ. ინჟ.-მექანიზატორ ვ. ომიადის მიერ. – თბ.: ტექნიკა და შრომა, 1950. –გვ. V-VI.

Предисловие //Автотракторная терминология. Сост. инж.-механизатор В.Омиадзе. –Тб.: Техника და შრომა, 1950. –С. V-VI.

75. О порядке собирания и разработки грузинских научных терминов //Изв. АН Арм.ССР. Обществ. науки. – 1950. –№7. –С.94.

1951

76. ვეფხისტყაოსნის ხალხურობისათვის: [თეზისები] //თბილ. უნ-ტის სამეცნ. სესია მიძღვნილი საბჭოთა საქართველოს 30 წლისთავისადმი. 1951 წ. 1-5 მარტი. მუშაობის გეგმა და მოხსენებათა თეზისები. –თბ.: თბილ. უნ-ტის გამ-ბა, 1951. –გვ. 110-111.

О народности Витязя в тигровой шкуре: [Тезисы] //Науч. сессия Тбил. ун-та, посвящ. 30-летию Советской Грузии. 1951 г. 1-5 марта. План работы и тез. докл. –Тб.: Изд-во Тбил. ун-та, 1951. –С. 110-111.

1952

77. „და“ კავშირისათვის ვეფხისტყაოსანში //იბერიულ-კავკასიური ენათმეცნიერება. –1952 [ყდაზე 1953]. –ტ.4 –გვ. 355-362. –რეზ. რუს.

К вопросу о “придаточном” союзе “и” (da) в четверостишии поэмы “Витязь в тигровой шкуре” //Иберийско-кавказское языкознание. –1952. [На облож. 1953]. –Т.4. –С. 355-362. –Рез.

78. ქართული სამეცნიერო ტერმინოლოგიისათვის //მეცნიერება და ტექნიკა. –1952. –№7. –გვ. 29-33; №9. –გვ. 19-22.

О грузинской научной терминологии //Мецნიერება და техника. –1952. –№7. –С. 29-33; №9. –С. 19-22.

79. Языковедческая работа в Советской Грузии //Вопр. Языкознания. –1952. –№2. –С. 138-151.

Соавт.: А.С.Чикобава, Г.В.Церетели.

1956

80. როგორ აღინიშნება „სიმწარის“ ცნება მეგრულში? //თბილ. უნ-ტის შრ. –1956. –ტ. 61. –გვ. 247-248.

Как обозначается понятие “горького” в менгрельском языке? //Тр. Тбил. ун-та. –1956. –Т.61. –С. 247-248.

1957

81. არისტო კუთათელაძე: [გამოჩენილი პედაგოგი და მწიგნობარი] //კომუნისმის გზით (წულუკიძე) –1957. –8 დეკ. –გვ. 3.

Аристо Кутателадзе: [выдающийся педагог и книголюб] //Комунизმის გზით (Цулукидзе). –1957. –8 дек. –С.3.

82. არისტო ქუთათელაძე: [პედაგოგის გარდაცვალების 45 წლისთავის გამო] //სახ. განათლება. - 1957. -27 ნოემბ. -გვ. 3.

Аристо Кутателадзе: [45-летие со дня смерти педагога] //Сахалхо ганатлеба. -1957. -27 ноября. -С. 3.

83. ბუხჰალტერი თუ ბუღალტერი? //ახ. კომუნისტ. -1957. -2 აპრ. -გვ.3.

Бухгалтер или бугалтер? //Ахалгазда комунисти. - 1957. -2 апр. -С.3.

84. ვეფხისტყაოსნის ხალხურობისათვის //თბილ. უნ-ტის შრ. -1957. -ტ.67. -გვ. 103-128. -რეზ. რუს.

О народности поэмы Руставели "Витязь в тигровой шкуре" //Тр. Тбил. ун-та. -1957. -Т.67. -С. 103-128. -Рез. рус.

85. ილია ჭავჭავაძე - ახალი სალიტერატურო ენის ფუძემდებელი და დამცველი //ილია ჭავჭავაძე. საიუბილეო კრებული. -თბ.: საქ. მეცნ. აკად. გამ-ბა, 1957. -გვ. 237-253.

Илья Чавчавадзе - основоположник и поборник нового грузинского литературного языка //Илья Чавчавадзе. Юбилейный сборник. -Тб.: Изд-во АН ГССР, 1957. -С. 237-253.

86. მცირე შენიშვნა: [„საბჭ. მწერლის“ მიერ გამოც. გრ. აბაშიძის (1866-1903) ლექსთა კრებულის შესახებ. რედ. კ. აბაშიძე] //დროშა. -1957. -№6. -გვ. 19.

Краткое замечание [О сборнике стихов Гр.Абашидзе (1866-1903) изданном "Сабчота мцeralи". Ред. К.Абашидзе] //Дроша. -1957. -№6. -С. 19.

87. „რუსულ-ქართული ლექსიკონის“ გამოცემის გამო //მნათობი. –1957. –№8. –გვ. 127-132.

თანაავტ. ს. ყაუხჩიშვილი.

Об издании “Русско-грузинского словаря” //Мнათობი. –1957. –№8. –С. 127-132.

Соавт. С.Каухчишвили.

1958

88. „ჩემი აწ ცანით ყოველმან, მას ვაქებ, ვინცა მიქია“ სტროფის შესახებ ვეფხისტყაოსანში //ლიტ. ძიებანი. –1958. –ტ. 11. –გვ. 317-329.

О строфе Витязя в тигровой шкуре: “Да будет ведомо всем, что я воспеваю ту, которую раньше славил” //Лит. Разыскания. –1958. –Т.11. –С. 317-329.

1959

89. ზოგი რამ ვეფხისტყაოსნის ტექსტისათვის //საქართველოს მეცნიერებათა აკადემიის აკადემიკოსს, მეცნიერების დამსახურებულ მოღვაწეს, პროფესორ კორნელი სამსონის ძე კეკელიძის დაბადების 80 წლისთავის აღსანიშნავად. საიუბილეო კრებული. –თბ.: თბილ. უნ-ტის გამ-ბა, 1959. –გვ. 81-86.

Кое-что к тексту “Витязя в тигровой шкуре” //Академику Академии наук ГССР, заслуженному деятелю науки, профессору Корнелию Самсоновичу Кекелидзе. К 80-летию со дня рождения. Юбилейный сборник. –Тб.: Изд-во Тбил. ун-та, 1959. –С.81-86.

90. „ოდი, ოდიში და ოდოია“: [სიტყვათა ეტიმოლოგიისათვის] //მნათობი. –1959. –№12. –გვ. 168-170.

“Odi, odiši da odoia”:[К этимологии слов] //Мნათობი.
-1959. -№12. -С. 168-170.

91. როგორ დაიდგა აკაკის [წერეთელი] ძეგლი
მთაწმინდაზე //დროშა. -1959. -№8. -გვ. 15.

Как был установлен памятник Акакию [Церетели] на
Мтацминда //Дроша. -1959. -№8. -С. 15.

1960

92. ვეფხისტყაოსნის ლექსიკა. საყენ - სიტყვი-
სათვის „ვეფხისტყაოსანში“ //მნათობი. -1960. -№6.
-გვ. 154-155.

Лексика “Витязя в тигровой шкуре”. О слове “saqen”
в “Витязе в тигровой шкуре” //Мნათობი. -1960. -№6. -С.
154-155.

1961

93. რუსთველოლოგიური ეტიუდები. /რედ. ს. ყა-
უხჩიშვილი. -თბ.: საქ. სსრ მეცნ. აკად. გამ-ბა, 1961. -
319 გვ.

რეც.: ღლონტი შ. კრებული რუსთველოლოგიის
საკითხებზე //მნათობი. -1963. -№1. -გვ. 188-190.

Руствелологические этюды. /Ред. С.Каухчишвили. -
Тб.: Изд-во АН ГССР, 1961. -319 с.

Рец.: Глonti Ш. Сборник о руствелологических воп-
росах //Мნათობი. -1963. -№1. -С. 188-190.

1962

94. დიდად პატივცემლო ძვირფასო ნინო! [მსა-
ხიობ ნინო (ნუცა) ჩხეიძის დაბადების 80 წლისთავის
გამო] //საბჭ. ხელოვნება. -1962. -№6. -გვ. 44-45.

ფაქსიმილე: ვუკ. ბერიძე, ვ. დონდუა, ვ. თოფურია და სხვ.

Глубокоуважаемая дорогая Нино! [К 80-летию со дня рождения артистки Нино (Нуцы) Чхеидзе] // Сабчота хеловнеба. - 1962. - №6. - С. 44-45.

Факсимиле: Вук.Беридзе, В.Дондуа, В.Топурия и др.

1964

95. ნიკო მარი (მოგონება) // მნათობი. - 1964. - №1. - გვ. 169-183; №2. - გვ. 168-174.

Николай Марр (Воспоминание) // Мнатоби. - 1964. - №1. - С. 169-183; №2. - С. 168-174.

1974

96. ვეფხისტყაოსნის კომენტარი. ტექსტი გამოსაცემად მოამზადეს ს. ცაიშვილმა და გ. შარაძემ. ს. ცაიშვილის წინასიტყვაობითა და რედაქციით. - თბ.: მეცნიერება, 1974. - 321 გვ.: 1 ფ. პორტრ.

Комментарий поэмы Ш.Руставели "Витязь в тигровой шкуре". Текст подготовил к изд. С.Цаишвили и Г.Шарадзе. Вступит. Статья и ред. С.Цаишвили. - Тб.: Мецниереба, 1974. - 321 с.: 1 л. портр.

1986

97. სიტყვის კონა. იმერულ და რაჭულ თქმათა. - თბ.: მეცნიერება, 1986. - 96 გვ. - 1912 წ. ფოტოგენური გამოცემა.

რეც.: ლლონტი ა. ვუკ. ბერიძის „სიტყვის კონა“ // ლიტ. საქართველო. - 1987. - 13 მარტი. - გვ. 11.

ღლონტი ა. ვუკ. ბერიძის „სიტყვის კონის“ ახალი გამოცემის გამო //ღლონტი ა. მრავალკარი. ფილოლოგიური ეტიუდები. –თბ.: განათლება, 1991. – გვ. 125-130.

Грузинский глоссарий по имеретинскому и рачинскому говорам. –Тб.: Мецниереба, 1986. –96 с. –Фотоген. изд. 1912 г.

Рец.: Глonti А.А. “Грузинский глоссарий” Вук.Беридзе //Литერатуриლი საქართველო. –1987. –13 марта. –С. 11.

Глonti А.А. К новому изданию “Грузинский глоссарий” Вук.Беридзе //Глonti А.А. Мравалკარი. Филологические этюды. –Тб.:Ганатლება, 1991. –С. 125-130.

**ვუკოლ ბერიძის რედაქტორობით გამოსცემული
შრომები**

**ТРУДЫ, ИЗДАНЫЕ ПОД РЕДАКЦИЕЙ ВУКОЛА
МИХАЙЛОВИЧА БЕРИДЗЕ
WORKS EDITED BY VUKOL BERIDZE**

1925

98. საგაკვეთილო დებულება საამშენებლო სამუშაოთათვის მეტრულ და რუსულ ზომებში. განყ. I-VI. ნათარგმ. რუს. ოფიც. 1924 წ. გამოცემიდან. -ტფ.: ს.ს.ს.რ. უმაღლესი ეკონომიკური საბჭ. ოფიც. გამოც., 1925. -55 გვ.

Поурочные положения для строительных работ в метричных и русских измерениях. Отд. I-VI. Пер. с офиц. русского изд. 1924 г. -Тифлис: С.С.С.Р. Офиц. изд. высшего экон. совета, 1925. -55 с.

99. საგაკვეთილო დებულება საამშენებლო სამუშაოთათვის მეტრულ და რუსულ ზომებში. განყ. VII-IX. ნათარგმ. რუს. ოფიც. 1924 წ. გამოცემიდან. -ტფ.: 1925. -157 გვ.

Поурочные положения для строительных работ в метричных и русских измерениях. Отд. VII-IX. Пер. с офиц. русского изд. 1924 г. -Тифлис: 1925. -157 с.

1926

100. საგაკვეთილო დებულება საამშენებლო სამუშაოთათვის მეტრულ და რუსულ ზომებში. განყ.

X-XIX. ნათარგმ. რუს. ოფიც. 1924 წ. გამოც. -ტფ.: ს.ს.ს.რ. უმაღლესი ეკონომიკური საბჭოს ოფიც. გამოც., 1926. -390 გვ.

Поурочные положения для строительных работ в метричных и русских измерениях. Отд. X-XIX. Пер. с офиц. русского изд. 1924 г. -Тифлис: С.С.С.Р. Офиц. изд. высш. экон. Совета, 1926. -390 с.

1928

101. ფიზიკისა და ელექტროტექნიკის ტერმინოლოგია. რუსულ-ქართული და ქართულ-რუსული. პროფ. ალ. დიდებულის და ასისტ. ვ. ყიფშიძის მასალათა მიხედვით. -ტფ.: სახელგამი, 1928. -VIII, 180 გვ.

Терминология физики и электротехники. Русско-грузинская и грузинско-русская. По материалам проф. Ал. Дидебулидзе и ассист. В. Кипшидзе. -Тифлис: Госиздат ГССР, 1928. -VIII, 180 с.

1930

102. ნორმალური ანატომიის ტერმინოლოგია. ლათინურ-ქართულ-რუსული, ქართულ-რუსულ-ლათინური და რუსულ-ქართულ-ლათინური. ტფ.: სახელგამი, 1930. -262 გვ.

Терминология нормальной анатомии. Латинско-грузинско-русская, грузинско-русская-латинская и русско-грузинско-латинская. -Тифлис: Госиздат ГССР, 1930. -262 с.

1935

103. ტექნიკური ტერმინოლოგია. რუსულ ქართული და ქართულ-რუსული.-ტფ.: სახელგამი, 1935. -572 გვ.

Техническая терминология. Русско-грузинская и грузинско-русская. -Тифлис: Госиздат ГССР, 1935. -572 с.

1936

104. სოციალ-ეკონომიკური ტერმინოლოგიის მასალები. -თბ.: პარტ-გამომცემლობა, 1936. -36 გვ.

Материалы по социально-экономической терминологии. -Тб.: Партиздат, 1936. -36 с.

1938

105. სასოფლო-სამეურნეო ტერმინოლოგია. I. მემცენარეობა. შედგ. დოც. აღ. მაყაშვილის მიერ. - ტფ.: სსრკ მეცნ. აკად. საქ. ფილიალის გამ-ბა, 1938. - 759 სვ.

Сельскохозяйственная терминология. I. Растениеводство. Сост. доц. Ал.Макашвили. -Тифлис: Изд-во груз. филиала АН СССР, 1938. -759 ст.

106. ქართველურ ენათა ლექსიკა. I. გ. შარაშიძე, გურული ლექსიკონი; ბ. წერეთელი - ზემოიმერული ლექსიკონი; მ. ალავიძე - ლეჩხუმური ლექსიკონი. - თბ.: სსრკ მეცნ. აკად. საქ. ფილიალის გამ-ბა, 1938. - X, 165 გვ.

Лексика в картвельских языках. I.Г.Шарашидзе - Словарь гурийского наречия; Б.Церетели - Словарь верхнеимерского наречия; М.Алавидзе - Словарь лечхум-

სკოგო ნარეჩიყ. –ტბ.:იზდ-ვო გრუზინსკოგო ფილიალა ან სსსრ, 1938. –X, 165 ს.

107. მოკლე საადრიცხვო ტერმინოლოგია. რუსულ-ქართული და ქართულ-რუსული. შედგ. ლ. ა. კარბელაშვილი. –თბ.: ტექნიკა და შრომა, 1942. –232 ბჰ.

Краткая учетная терминология. Русско-грузинская и грузинско-русская. Сост. Л.А.Карбелашвили. –Тб.: Техника да шрома, 1942. –232 с.

108. ტექნიკური ტერმინოლოგია სახელოსნო სასწავლებლებისათვის. (რუსულ-ქართული და ქართულ-რუსული). შედგ. ვ. ომიადის მიერ. –თბ.: ტექნიკა და შრომა, 1942. –254 გვ.

Техническая терминология для ремесленных училищ, (Русско-грузинская и грузинско-русская). Сост. В.Омиадзе. –Тб.: Техника да шрома, 1942. –254 с.

1944

109. მათემატიკური ტერმინოლოგია. (მათემატიკა, თეორიული მექანიკა, ასტრონომია). –თბ.: საქ. მეცნ. აკად. გამ-ბა, 1944. –II, 118 გვ.

Математическая терминология. (Математика, теоретическая механика, астрономия). –Тб.:Изд-во АН ГССР, 1944. –II, 118 с.

1945

110. საავიაციო ტერმინოლოგიური ლექსიკონი. რუსულ-ქართული და ქართულ-რუსული. შედგ. თბი-

ლისის საავიაციო ტექნიკუმის სატერმინოლოგიო კომისიის მიერ. —თბ.: ტექნიკა და შრომა, 1945. —177 გვ.

Авиационный терминологический словарь. Русско-грузинский и грузинско-русский. Сост. терминолог. комис. Тбил. авиац. техникума. —Тб.: Техника და შრომა, 1945. —177 ს.

1946

111. სააღრიცხვო ტერმინოლოგია. შედგ. დოც. ლ. კარბელაშვილის მიერ. რუსულ-ქართული და ქართულ-რუსული. —თბ.: ტექნიკა და შრომა, 1946. —184 გვ.

Учетная терминология. Сост. доц. Л.Карбелашвили. Русско-грузинская и грузинско-русская. —Тб.: Техника და შრომა, 1946. —184 ს.

1947

112. რადიოტექნიკის ტერმინოლოგია. (რუსულ-ქართული და ქართულ-რუსული). შემდგ. დ. ხშიადაშვილი. —თბ.: საქ. მეცნ. აკად. გამ-ბა, 1947. —164 გვ.

Радиотехническая терминология. (Русско-грузинская и грузинско-русская). Сост. Д.Хмиадашвили. —Тб.: Изд-во АН ГССР, 1947. —164 ს.

113. სამედიცინო ტერმინოლოგია. I. რუსულ-ქართულ-ლათინური. შემდგ. ზ. მაისურაძე. —თბ.: საქმედგამი, 1947. —497 გვ.

Медицинская терминология. I. Русско-грузинско-латинская. Сост. З.Майсурадзе. —Тб.: Грузмедгиз, 1947. —497 ს.

114. მოკლე სამთო-ტექნიკური ტერმინოლოგია. (რუსულ-ქართული და ქართულ-რუსული.) შემდგ. ბ. აბესაძე. – თბ.: ტექნიკა და შრომა, 1948. – 90 გვ.

Краткая горно-техническая терминология. (Русско-грузинская и грузинско-русская части). Сост. Б.И. Абесадзе. – Тб.: Техника да шრომა, 1948. – 90 с.

115. ქართული ენის განმარტებითი ლექსიკონი. საცდელი მონაკვეთი. – თბ.: საქ. სსრ მეცნ. აკად. გამ-ბა, 1948. – XIV გვ., 212 სვ. (საქ. სსრ მეცნ. აკადემია. ქართული ენის განმარტებითი ლექსიკონის კომისია).

კომისიის წევრი.

Толковый словарь грузинского языка. Пробный выпуск. – Тб.: Изд-во АН ГССР, 1948. – XIV с., 212 стб. (Академия наук Грузинской ССР. Комиссия толкового словаря грузинского языка).

Член Комиссии.

116. მეტალურგიის ტერმინოლოგია (საცდელი გამოშვება). – თბ.: მეცნ. აკად. გამ-ბა, 1949. – 196 გვ. თანარედ.: რ. აგლაძე, ნ. ქაშაკაშვილი.

Металлургическая терминология. (Пробный выпуск). – Тб.: Изд-во АН ГССР, 1949. – 196 с.

Соред.: Р. Агладзе, Н. Кашакашвили.

117. ავტო-ტრაქტორის ტერმინოლოგია. შედგ. ინჟ.-მექანიზატორ ვ. ომიადის მიერ. -თბ.: ტექნიკა და შრომა, 1950. -298 გვ.

Авотракторная терминология. Сост. инж.-механизатор В.П.Омиадзе. -Тб.: Техника да шროма, 1950. -298 с.

118. აღრიცხვისა და სტატისტიკის ტერმინოლოგია. (რუსულ-ქართული და ქართულ-რუსული). შედგ. დოც. ლ. კარბელაშვილის მიერ. -თბ.: ტექნიკა და შრომა, 1950. -336 გვ.

Терминология учета и статистики. (Русско-грузинская и грузинско-русская части). Сост. доц. Л.Карбелашвили. -Тб.: Техника да шროма, 1950. -336 с.

119. ნიადაგმცოდნეობის ტერმინოლოგია. (რუსულ-ქართული და ქართულ-რუსული). შედგ. ი. ბარათაშვილის მიერ. -თბ.: მეცნ. აკად. გამ-ბა, 1950. -47 გვ.

Терминология почвоведения. (Русско-грузинская и грузинско-русская). Сост. И.Бараташвили. -Тб.: Изд-во АН ГССР, 1950. -47 с.

120. ტექნიკური ტერმინოლოგია. (რუსულ-ქართული ნაწილი). -თბ.: მეცნ. აკად. გამ-ბა, 1957. -433 გვ. თანარედ.: რ. დვალის, რ. ღამბაშიძე.

რეც.: ნაცვლიშვილი ს. სასარგებლო ტექნიკური ტერმინოლოგია //თბილისი. -1958. -21 ივნ. -გვ. 3.

Техническая терминология. (Русско-грузинская часть). -Тб.: Изд-во АН ГССР, 1957. -433 с.

Соред.: Р. Двали, Р. Гамбашидзе.

Рец.: Нациашвили С. Полезная техническая терминология // Тбилиси. - 1958. - 21 июня. - С. 3.

1958

121. საადრიცხო-სტატისტიკური ტერმინოლოგია. (რუსულ-ქართული და ქართულ-რუსული). შედგ. პროფ. ღ. კარბელაშვილის მიერ. - თბ.: საბჭ. საქართველო, 1958. - 400 გვ.

თანარედ. რ. ღამბაშიძე.

Учетно-статистическая терминология (Русско-грузинская и грузинско-русская). Сост. проф. Л. Карбелашвили. - Тб.: Сабчота Сакартвело, 1958. - 400 с.

Соред.: Р. Гамбашидзе.

1959

122. სააკაშვილი მ., გელაშვილი ა. საქართველოს მედიცინის ისტორიის ილუსტრაციები (უძველესი დროიდან XIX საუკუნემდე). - თბ.: საბჭ. საქართველო, 1959. - 128 გვ.

სარედ. კოლეგიის წევრი.

Саакашвили М., Гелашвили А. Иллюстрации к истории медицины Грузии (с древнейших времен до XIX века). - Тб.: Сабчота Сакартвело, 1959. - 128 с.

Член редколлегии.

1960

123. ტექნიკური ტერმინოლოგია. (რუსულ-ქართული ნაწილი). - თბ.: საქ. სსრ. მეცნ. აკად. გამბა, 1960. - 459 გვ.

თანარედ.: რ. დვალი, რ. ღამბაშიძე.

Техническая терминология. (грузинско-русская часть). –Тბ.: Изд-во АН ГССР, 1960. –459 с.

Соред.: Р. Двали, Р. Гамбашидзе.

1963

124. იურიდიული ტერმინოლოგია. (რუსულ-ქართული ნაწილი). შემდგ.: გ. უვანია, დ. ფურცელაძე, პ. ქავთარაძე, თ. წერეთელი. –თბ.: საქ. სსრ მეცნ. აკად. გამ-ბა, 1963. –331 გვ.

თანარედ.: ი. დოლიძე, რ. ღამბაშიძე, თ. წერეთელი.

Юридическая терминология. (Русско-грузинская часть). Сост. Г. Е. Жвания, Д. Л. Пурцеладзе, П. И. Кавтарадзе, Т. В. Церетели. –Тბ.: Изд-во АН ГССР, 1963. –331 с.

Соред.: И. Долидзе, Р. Гамбашидзе, Т. Церетели.

ლიტერატურა ვუკოლ ბერიძის შესახებ
ЛИТЕРАТУРА О ВУКОЛЕ МИХАЙЛОВИЧЕ БЕРИДЗЕ
LITERATURE ABOUT VUKOL BERIDZE

1901

125. დ. ხონიდან გეწერენ: (მისაღები გამოცდები საოსტატო სემინარიაში. კურს დასრულებულთა შორის: ვუკოლ ბერიძე და სხვ.) //ცნობის ფურცელი. - 1901. -6 სექტ., № 1574. -გვ. 3.

Из местечка Хони пишут: (Приемные экзамены в учительской семинарии. Среди окончивших курсы Вук.Беридзе и др.) //Цнобис пурцели. -1901. -6 сент., № 1574. -С. 3.

1902

126. მალაქიაშვილი ვ. (ხუროძე ვ.) დ. ხონი (ქუთაისის საოსტატო სემინარიაში კურს - დამთავრებულნი. მათ შორის: ვუკოლ ბერიძე და სხვ.) //ივერია. -1902. -11 ივნ., № 120. -გვ.1.

Малакиашвили В. (Хуродзе В.). Местечко Хони (окончившие курсы Кутаисской семинарии. Среди них: Вук.Беридзе и др.) //Ивериа. -1902. -11 июня, № 120. -С. 1.

127. Victoire. [სოფ.] გორდი (ვუკოლ ბერიძის და წერეთლის მონაწილეობით წარმოდგენილი: „არც აქეთ, არც იქით“ და „ოთხი იმერელი“) //ივერია. - 1902. -13 აგვ., №171. -გვ. 3-4.

Victoire. [სело] Горди (театრალное представление: "Не туда и не сюда", а также "Четыре имеретинца" с участием Вук.Беридзе и Церетели) //Ивериа. -1902. -13 авг., №171. -С. 3-4.

1925

128. საქართველოს ექიმთა მე-III კონგრესის ანგარიშები [1925 წ. 24 მაისი. ქ. ტფილისი. მუშაობის გეგმა]. -ტფ., 1925.

უუკოლ ბერიძის შესახებ გვ. 1.

Отчеты III конгресса врачей Грузии [1925 г. 24 мая г.Тифлис. План работы]. -Тифлис,1925.

О Вук.Беридзе с. 1.

1934

129. მეცნიერული მუშაკები ჩვენს რედაქციაში [ეუკ. ბერიძე და სხვ.] //ლიტ. გაზეთი. -1934. -24 ოქტ. -გვ. 1.

Научные сотрудники в нашей редакции [Вук.Беридзе и др.] //Литератури газети. -1934. -24 окт. -С. 1.

130. ჭიჭინაძე გ. პასუხი უუკოლ ბერიძეს: [ლიტერატურულ გაზეთში დაბეჭდილი 1934 წ. 12 ოქტომბრის სტატიაზე „ვეფხისტყაოსნის“ ტექსტის დადგენისათვის] //ლიტ. გაზეთი. -1934. -24 ოქტ. -გვ. 6.

Чичинадзе Г. Ответ Вуколу Беридзе: [По поводу статьи "К установлению текста "Витязя в тигровой шкуре", опубликованной в "Литератури газети" 12 октября 1934 г.] //Литератури газети. -1934. -24 окт. -С. 6.

131. მარუაშვილი ა. დისპუტ ო ნოვომ იზდანიი შოთა რუსთაველი. [Под ред. К. Чичинадзе. В диспуте участвовал Вук. Беридзе] // На рубеже Востока. - 1934. - 30 ноября. - С. 2.

1936

132. მანჭკავა ი. ქართული აზროვნების განვითარება მე-19 საუკუნეში. ნაწ. 1. - პარიზი, 1936. - 120 გვ. ვუკოლ ბერიძის შესახებ გვ. 13.

Манцкава И. Развитие грузинского мышления в 19-ом веке. Часть 1. - Париж, 1936. - 120 с.

О Вук. Беридзе С. 13.

1937

133. ლექციები შოთა რუსთაველის შესახებ: [ვუკოლ ბერიძის მოხსენება „ვეფხისტყაოსნის“ 750 წლისთავისადმი მიძღვნილ იუბილესთან დაკავშირებით] // საბჭოთა აჭარა. - 1937. - 26 დეკ. - გვ. 4.

Лекции о Шота Руставели: [Доклад Вук. Беридзе посвященный 750-летнему юбилею “Витязя в тигровой шкуре”] // Сабчота Ачара. - 1937. - 26 дек. - С. 4.

134. ლუარსამიძე ვ. რუსთაველის მსოფლმხედველობის საკითხისათვის [რეც. ვუკოლ ბერიძის წერილზე] // მნათობი. - 1937. - №1-2. - გვ. 188-201.

Луарсамидзе В. К вопросу о мировоззрении Руставели. [Рец. На письмо Вук. Беридзе] // Мнатоби. - 1937. - №1-2. - С. 188-201.

135. რუსთაველის იუბილესადმი მიძღვნილი სამეცნიერო სესია [თბილისის სახელმწ. უნივერსიტეტში. ვუკოლ ბერიძის მოხსენება: „შოთა რუსთაველი -

პოეტი თეორეტიკოსი“] //საბჭ. აჭარა. -1937. -26 დეკ. -გვ. 3.

Научная сессия, посвященная юбилею Руставели [в Тбилисском гос. ун-те. Доклад Вук.Беридзе “Шота Руставели- поэт теоретик”] //Сабчота Ачара. -1937. -26 дек. -С. 3.

1941

136. იმედაშვილი გ. რუსთველოლოგია. ისტორიულ-კრიტიკული მიმოხილვა. - თბ.: თბილ უნ-ტის გამ-ბა, 1941. -260 გვ.

ვუკოლ ბერიძის შესახებ გვ.: VI, 152, 153, 165, 213.

Имедашвили Г. Руствелология. Историко-критический обзор. -Тб.: Изд-во Тбил. ун-та, 1941. -260 с.

О Вук.Беридзе с.: VI, 152,153, 165, 213.

1944

137. აბულაძე ი. წერილი რედაქციის მიმართ („მცირე შენიშვნის გამო“) [პასუხი კ. კეკელიძის, ალ. ბარამიძის და ვუკ. ბერიძის წერილზე „მცირე შენიშვნა“ გამოქვეყნებული გაზეთ „ლიტერატურა და ხელოვნებაში“ 1944 წ. 23 ივნისს] //ლიტ. და ხელოვნება. -1944. -2 ივლ. -გვ. 4.

Абуладзе Ю. Письмо к редакции. (По поводу небольшого замечания) [Ответ на письмо К.Кекелидзе, Ал.Барамидзе и Вук.Беридзе “Небольшое замечание”, опубликованное в газете “Литература да хеловнеба” от 23 июня 1944 г.] //Литература да хеловнеба. -1944. -2 июля. -С.4.

138. მაჭავარიანი შ. რუსთაველის მსოფლმხედველობის კვლევის ისტორია //თბილ. უნ-ტის სტუდენტ-

ტთა სამეცნ. შრ. კრ.: ტ. II. -თბ.: თბილ. უნ-ტის გამ-ბა, 1944. -გვ. 1-28.

ვუკოლ ბერიძის შესახებ გვ. 7.

Мачавариани Ш. История исследования мировоззрения Руставели //Сб. науч. тр. студентов Тбил. ун-та: Т. II. -Тб.:Изд-во Тбил. ун-та, 1944. -С. 1-28.

О Вук.Беридзе с.7.

1951

139. შატბერაშვილი გ. სათრეველი თუ სართეველი? [ვუკოლ ბერიძის წერილის ვეფხისტყაოსნის პროლოგის ერთი სტროფის („მესამე არს ლექსი კარგი“) გაგებისათვის] //ლიტ. ძიებანი. -1950. -ტ. 6. -გვ. 125-132; ლიტ. და ხელოვნება. -1951. -21 იანვ., №3. -გვ. 2.

Шатберашвили Г. "Satreveli tu sarteveli"? [Вук.Беридзе. К пониманию одной строфы пролога ("Третий стих хорош...") "Витязя в тигровой шкуре"] //Лит. Разыскания. -1950. -Т.6. -С.125-132; Литература да хеловнеба. -1951. -21 января, №3. -С. 2.

1958

140. ნაციაშვილი ს. სასარგებლო ტექნიკური ტერმინოლოგია //თბილისი. -1958. -21 ივნ. -გვ. 3. -რეც. წგ-ზე ბერიძე ვუკ., დვალი რ., დამბაშიძე რ. ტექნიკური ტერმინოლოგია. (რუსულ- ქართული ნაწილი). -თბ.: საქ. სსრ. მეცნ. აკად. გამ-ბა, 1957. -433 გვ.

Нациашвили С. Полезная техническая терминология //Тбилиси. -1958. -21 июня. -С.3. - Рец. на кн.: Вук.Беридзе, Двали Р., Гамбашидзе Р. Техническая терминология

გია. (Русско-грузинская часть). –Тბ.: Изд-во АН ГССР, 1957. –433 ს.

1961

141. ბრძანებულება საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმისა ვუკოლ ბერიძისათვის საქართველოს სსრ მეცნიერების დამსახურებული მოღვაწის საპატიო წოდების მინიჭების შესახებ //კომუნისტები. –1961. –5 მაისი. –გვ. 1.

Указ Президиума Верховного Совета Груз.ССР... о присвоении Вук.М.Беридзе почетного звания Заслуженного деятеля науки Грузинской ССР //Комунисти. –1951. –5 мая. –С.1.

1963

142. არონიშიძე დ. საგზაო ტერმინოლოგიის ფუძემდებელი. მოგონება //თბილისი. –1963. –3 ივნ. –გვ. 3.

Аронишидзе Д. Основоположник дорожной терминологии. Воспоминания //Тбилиси. –1963. –3 июня. –С. 3.

143. ღლონტი შ. კრებული რუსთველოლოგიის საკითხებზე //მნათობი. –1963. –№1. –გვ. 188-190. –რეც. წგ-ზე: ბერიძე ვუკ. რუსთველოლოგიური ეტიუდები, /რედ. ს. ყაუხჩიშვილი. –თბ.: საქ. სსრ მეცნ. აკად. გამ-ბა, 1961. –319 გვ.

Глonti Ш. Сборник о руствелологических вопросах //Мნათობი. –1963. –№1. –С. 188-190. – Рец. на кн.: Беридзе Вук. Руствелологические этюды /Ред. С.Каухчишвили. –Тб.: Изд-во АН ГССР, 1961. –319 ს.

144. ძიძიგური შ. მეცნიერი და მოღვაწე //ლიტ. საქართველო. -1964. -17 ივლ. -გვ. 2.

Дзидзигური Ш. Ученый и деятель //Литератури Сакартвело. -1964. -17 июля. -С. 2.

145. კახაძე ვ. ვუკოლ მიხეილის ძე ბერიძე (1883-1963) //სახალხო განათლების ქართველი მოღვაწეები და სახალხო მასწავლებლები: კრ. III. -თბ.: განათლება, 1968. -გვ. 265-273: სურ.

Кахадзе В. Вукол Михайлович Беридзе (1883-1963) //Деятели народного образования и народные учителя в Грузии: Сб. III. -Тб.: Ганатлеба, 1968. -С. 265-273: портр.

146. ღამბაშიძე რ. გამოჩენილი მეცნიერი. პროფ. ვუკოლ ბერიძის დაბადების 85 წლისთავი //თბილისი. -1968. -19 სექტ. -გვ. 3.

Гамбашидзе Р. Выдающийся ученый. 85-летие со дня рождения проф. Вукола Беридзе //Тбилиси. -1968. -19 сент. -С. 3.

147. მეგრელიძე ი. ვუკოლ ბერიძე // მეგრელიძე ი. რუსთველოლოგები. -თბ.: საბჭ. საქართველო, 1970. -გვ. 257-263.

Мегрелидзе И. Вукол Беридзе //Мегрелидзе И. Русствелологи. -Тб.: Сабчота Сакартвело, 1970. -С. 257-263.

148. მაჭავარიანი ვლ. ფრთხილად – ჟარგონი! [ვუკოლ ბერიძის ღვაწლი ტერმინოლოგიურ ლექსიკონზე მუშაობისას] //ლიტ. საქართველო. –1971. –26 მარტი. –გვ. 2.

Мачавариани Вл. Осторожно – жаргон! [Заслуга Вукола Беридзе в работе над терминологическим словарем] //Литератури Сакартвело. –1971. –26 марта. –С. 2.

149. ხუციშვილი ს. ივანე ჯავახიშვილის ორი წერილი (გაგზავნილი ქუთაისში გიორგი ალადაშვილისადმი ვუკოლ ბერიძის სახუდიერო სემინარიაში ქართული ენის მასწავლებლად დანიშვნის შესახებ) //სამშობლო. –1973. –16 ივლ. –გვ. 5.

Хуцишвили С. Два письма Иване Джавахишвили (отправленные в Кутаиси к Г.Аладашвили о назначении Вукола Беридзе учителем грузинского языка в Кутаисской духовной семинарии) //Самшобло. –1973. –16 июля. –С. 5.

150. Гигинейшвили И. Ученый и гражданин. 90 лет со дня рождения Вук.Беридзе //Веч. Тбилиси. –1973. –16 февр. –С. 4; портр.

151. ცაიშვილი ს. ვუკოლ ბერიძის გამოუქვეყნებელი ნაშრომი: [წინასიტყვა წიგნისა: ბერიძე ვუკ. „ვეფხისტყაოსნის კომენტარი“. –თბ.: მეცნიერება, 1974. –321 გვ.] //ცაიშვილი ს. ლიტერატურული წერი-

ლები. წინამორბედნი და თანამედროვეები. –თბ.: მერანი, 1977. –გვ. 250-256.

Цаишвили С.С. Неопубликованный труд Вукола Беридзе: [Предисловие книги: Беридзе Вук. “Комментарий поэмы Ш.Руставели “Витязь в тигровой шкуре”.–Тб.: Мецნიერება, 1974. –321 с.] //Цაიшвили С.С. Литературные статьи. Предшественники и современники. –Тб.: Мерани, 1977. –С. 250-256.

152. ცაიშვილი ს. ღამბაშიძე რ. ბერიძე ვუკოლ მიხეილის ძე //ქართული საბჭოთა ენციკლოპედია. –თბ., 1977. –ტ. 2. –გვ. 322-323: სურ.

Цаишвили С.С. Гамбашидзе Р.Б. Беридзе Вукол Михайлович //Грузинская Советская Энциклопедия. –Тб., 1977. –Т.2. –С. 322-323: портр.

1978

153. ამირანაშვილი შ. საქართველოდან სხვადასხვა დროს გატანილი სამუხეუმო განძეულობა და მისი დაბრუნება. –თბ.: თბილ. უნ-ტის გამ-ბა, 1978. –80 გვ.

ვუკოლ ბერიძის შესახებ გვ. 10-12.

Амиранашвили Ш.Я. Вывезенные в разное время и возвращенные Грузии музейные ценности. –Тб.: Изд-во Тбил. ун-та, 1978. –80 с.

О Вук.Беридзе с.10-12.

154. ბარამიძე ალ. ნარკვევები ქართული ლიტერატურის ისტორიიდან: ტ. VII. –თბ.: მეცნიერება, 1978. –364 გვ.

ვუკოლ ბერიძის შესახებ გვ. 8, 9, 11, 12, 15, 17, 19, 74, 88

Барамидзе Ал. Очерки из истории грузинской литературы: Т. VII. – Тб.: Мецниереба, 1978. – 364 с.

О Вук.Беридзе с.: 8,9,11,12,15,17,19,74,88.

155. [მიენიჭა საქართველოს სსრ მეცნიერებათა აკადემიის გიორგი ნიკოლაძის სახელობის პრემია 1977 წელს გამოცემული წიგნისათვის “ტექნიკური ტერმინოლოგია” (რუსულ-ქართული ნაწილი): ვუკოლ ბერიძეს (სიკვდილის შემდეგ), რ. დვალს, ა. ელიაშვილს (სიკვდილის შემდეგ), ვ. მახალდიანს, რ. ნიკოლაძეს, რ. ღამბაშიძეს, ა. ძიძიგურს] //საქ. სსრ მეცნ. აკად. მოამბე. –1978. –ტ. 92, №1. –გვ 237; მეცნიერება და ტექნიკა. –1978. –№12. –გარეკანის მე-2 გვ; კომუნისტ. 1978. –6 ოქტ. –გვ. 4; Заря Востока. –1978. –7 окт. –С. 2.

[Присуждена премия Академии наук Грузинской ССР им. Георгия Николадзе за книгу “Техническая терминология” (Русско-грузинская часть) опубликованную в 1977 году: Вук.Беридзе (посмертно), Р.Двали, А.Елиашвили (посмертно), В.Махалдиани, Р.Николадзе, Р.Гамбашидзе, А.Дзидзигури] //Сообщ. АН ГССР. –1978. –Т.92, №1. –С.237; Мецниереба და техника. –1978. –№12. –2-ая с. обл.; Комунисти. –1978. –6 окт. –С. 4; Заря Востока. –1978. –7 окт. –С.2.

1979

156. ბერიძე ვუკოლ მიხეილის ძე //საქართველოს სსრ მეცნიერებათა აკადემია. პერსონალური შემადგენლობა. 1941-1978. /შემდგ. ე. სარაჯიშვილი. პასუხისმგებელი რედ. ნ. ლანდია. –თბ.: მეცნიერება, 1979. –გვ. 68; სურ.

Беридзе Вукол Михайлович //Персональный состав Академии наук Грузинской ССР. 1941-1978. /Сост. Е.Сараджишвили. Отв. Ред. Н.Ландия. -Тб.: Мецниереба, 1979. - С. 68: портр.

157. რუსთველოლოგიური რჩეული ლიტერატურა: I. შეადგინა, გამოსაცემად მოამზადა, წინასიტყვაობა, შენიშვნები და კომენტარები დაურთო ი. მეგრელიძემ. -თბ.: მეცნიერება, 1979. -156 გვ.

ვუკოლ ბერიძის შესახებ გვ. 151.

Русствелологическая избранная литература. I. Составил, к изданию подготовил, снабдил предисловием, примечаниями и комментариями И.Мегрелидзе. -Тб.: Мецниереба, 1979. -159 с.

О Вук.Беридзе с. 151.

1983

158. სარიშვილი ტ. ბერიძე ვუკოლ მიხეილის ძე (1883-1963) //სარიშვილი ტ. ნარკვევები საქართველო-რუსეთის მეცნიერულ-პედაგოგიური ურთიერთობის ისტორიიდან. -თბ.: თბილ. უნ-ტის გამ-ბა, 1983. -გვ. 156-157.

Саришвили Т.С. Беридзе Вукол Михайлович (1883-1963) //Саришвили Т.С. Очерки из истории грузинско-русских научно-педагогических взаимоотношений. -Тб.: Изд-во Тбил. ун-та, 1983. -С. 156-157.

1984

159. ბერიძე ვ. მოგონებები. მამაჩემი. //საბჭ. ხელოვნება. -1984. -№10. -გვ. 119-130.

Беридзе В.В. Воспоминания. Отец. // Сабчота хеловნება. - 1984. - №10. - С. 119-130.

1986

160. აფციაური ჯ. ვუკოლ ბერიძე // ძველი ქართული მწერლობის მკვლევარნი. - თბ.: თბილ. უნ-ტის გამ-ბა, 1986. - გვ. 281-287.

Апциаური Дж. Вукол Беридзе // Исследователи древнегрузинской литературы. - Тб.: Изд-во Тбил. ун-та, 1986. - С. 281-287.

161. ძიბიგური შ. ვუკოლ ბერიძე (1883-1963): [ცხოვრებისა და მოღვაწეობის მიმოხილვა] // ბერიძე ვუკ. სიტყვის კონა იმერულ და რაჭულ თქმათა. - თბ.: მეცნიერება, 1986. - გვ. 91-96.

Дзидзигური Ш.В. Вукол Беридзе. (1883-1963): [Обзор жизни и деятельности] // Беридзе Вук. Грузинский глоссарий по имеретинскому и рачинскому говорам. - Тб.: Мецниереба, 1986. - С. 91-96.

162. ცაიშვილი ს. ვუკოლ ბერიძის გამოუქვეყნებელი ნაშრომი: [წინასიტყვა წიგნისა ბერიძე ვუკ. „ვეფხისტყაოსნის კომენტარი“. - თბ.: მეცნიერება, 1974. - 321 გვ.] // ცაიშვილი ს. წინამორბედნი და თანამედროვენი. (წერილები და გამოკვლევები) - თბ.: მეცნიერება, 1986.-გვ. 380-386.

Цаишвили С.С. Неопубликованный труд Вукола Беридзе: [Предисловие книги Беридзе Вук. Комментарий поэмы Ш.Руставели “Витязь в тигровой шкуре”. - Тб.: Мецниереба, 1974. - 321 с.] // Цаишвили С.С. Предшественники и современники. (Статьи и исследования). - Тб.: Мецниереба, 1986. - С. 380-386.

163. ჯავახიშვილი ი. თხზულებანი: თორმეტ ტომად. ტ. 5. –თბ.: საქ. სსრ მეცნ. აკად. გამ-ბა, 1986. – 822 გვ.

ვუკოლ ბერიძის შესახებ გვ: 132, 135, 212, 237, 327-329, 338, 340, 344, 505, 635, 642, 643, 647, 660, 664.

Джавахишвили И.А. Сочинения: в 12 томах. Т.5. – Тб.: Изд-во АН ГССР, 1986. –822 с.

О Вук.Беридзе с.: 132, 135, 212, 237, 327-329, 338, 340, 344, 505, 635, 642, 643, 647, 660, 664.

1987

164. ბარამიძე აღ. ახლო წარსულიდან: (მოგონება). მე-2 შეეს. გამოც. –თბ.: მეცნიერება, 1987. –446გვ.
ვუკოლ ბერიძის შესახებ გვ: 110, 112, 118, 130, 226, 262, 269-273, 393, 406.

Барамидзе Ал.Г. Из недавнего прошлого: (Воспоминания). 2-ое доп. изд. –Тб.: Мецნიереба, 1987. –446 с.

О Вук.Беридзе: 110, 112, 118, 130, 226, 262, 269-273, 393, 406.

165. ბერიძე ვ. მოგონებები. –თბ.: საბჭ. საქართველო, 1987. –485 გვ.

ვუკოლ ბერიძის შესახებ გვ: 3, 4, 7, 8, 15, 17, 27, 28, 44, 52, 103, 124, 141-169, 245.

Беридзе В.В. Воспоминания. –Тб.: Сабч. Сакартвело, 1987. –485 с.

О Вук.Беридзе с.: 3, 4, 7, 8, 15, 17, 27, 28, 44, 52, 103, 124, 141-169, 245.

166. დლონტი ა. ვუკოლ ბერიძის „სიტყვის კონა [იმერულ და რაჭულ თქმათა]“ –თბ.: მეცნიერება,

1986. -96 გვ. 1912 წ. ფოტოგენური გამოცემის შესახებ //ლიტ. საქართველო. -1987. -13 მარტი. -გვ. 11.

Глonti А.А. "Грузинский глоссарий [по имеретинскому и рачинскому говорам]" Вукола Беридзе. -Тб.: Мецниереба, 1986. -96с. Фотоген. изд. 1912 г. //Литературули Сакартвело. -1987. -13 марта. -С. 11.

1989

167. მეგრულითუ ი. ექვთიმე თაყაიშვილი: ცხოვრება და მოღვაწეობა. -თბ.: მეცნიერება, 1989. -432 გვ.

ვუკოლ ბერიძის შესახებ გვ.: 220, 352.

Мегрелидзе И.В. Еквтиме Такайшвили: Жизнь и деятельность. -Тб.: Мецниереба, 1989. -432 с.

О Вук.Беридзе с.: 220, 352.

1991

168. დლონტი ა. ვუკ. ბერიძის „სიტყვის კონის“ ახალი გამოცემის გამო: [ვუკ. ბერიძის „სიტყვის კონა იმერულ და რაჭულ თქმათა“. -თბ.: მეცნიერება, 1986. -96 გვ. 1912 წ. ფოტოგენური გამოცემა]. //დლონტი ა. მრავალკარი. ფილოლოგიური ეტიუდები. -თბ.: განათლება, 1991. -გვ. 125-130.

Глonti А.А. К новому изданию "Грузинский глоссарий" Вук. Беридзе: [Беридзе Вук. "Грузинский глоссарий по имеретинскому и рачинскому говорам". -Тб.: Мецниереба, 1986. -96 с. Фотоген. изд. 1912 г.] //Глonti А.А. Мравалкари. Филологические этюды. -Тб.: Ганатлеба, 1991. -С. 125-130.

169. ცაიშვილი ს., დამბაშიძე რ. ბერიძე ვუკოლ მიხეილის ძე //საქართველო. ენციკლოპედია: 5 ტომად. -თბ., 1997. -ტ. 1. -გვ. 405: სურ.

Цаишвили С.С., Гамбашидзе Р.Б. Беридзе Вукол Михайлович. //Сакартвело. Энциклопедия: В 5-ти томах. - Тб., 1997. -Т.1. -С. 405: портр.

1999

170. გუგუშვილი მ. „ვეფხისტყაოსნის“ რაინდი //ახალი 7 დღე. -1999. -25 ივნ. -1 ივლ., №25. -გვ. 18.

Гугушвили М. Рыцарь “Витязя в тигровой шкуре” //Ахали 7 дге. -1999. -25 июня-1июля, №25. -С. 18.

2003

171. ვაშაძე თ. მამულიშვილი: [ცხოვრება და შემოქმედება] //მშვიდობა ყოველთა. -2003. -1-15 თებ. -გვ. 8: სურ.

Вашадзе Т. Патриот: [Жизнь и деятельность] //Мшвидоба კოვლთა. -2003. -1-15 ფებრ. -С. 8: портр.

2005

172. კვერენჩილაძე რ. მეცნიერებისა და მწერლობის მსახურთა გადარჩენა: [ენათმეცნიერი და რუსთაველოლოგი ვუკოლ ბერიძე და სხვ.] //კვერენჩილაძე რ. წამების გზა. წ. II დახვერტა. გადასახლება. დევნა. -თბ.: ეროვნული მწერლობა, 2005. -გვ. 126-128.

Кверенчиладзе Р. Спасение служителей науки и литературы: [Языковед и руствелолог Вукол Беридзе и др.]

//Кверенчиладзе Р. Мученический путь. Книга II. Расстрел. Ссылка. Преследование. –Тб.: Еровнулимцерлоба, 2005. –С. 126-128.

დაბადების 100 წლისთავი
100 ЛЕТ СО ДНЯ РОЖДЕНИЯ
100 YEARS ANNIVERSARY

173. ბახტაძე გ. სიკეთის მადლით ცხებული
მკვლევარ-მეცნიერი //კომუნიზმის გზით (წულუკიძე),
-1983. -26 აპრ. -გვ. 4: სურ.

Бахтадзе Г. Ученый – исследователь, овеянный добротой //Комунизмის გზით (წულუკიძე). -1983. -26 აპრ. -
С. 4: портр.

174. მგელაძე შ. რაც თვითონ გამოსცადა...
//თბილისი. -1983. -22 თებ. -გვ. 3.

Мгеладзе Ш. То, что сам испытал... //Тбилиси. -1983.
-22 февр. -С. 3.

175. ღლონტი ა. ნათელი სახე: [ვუკოლ ბერიძის
გახსენება] //ლიტ. საქართველო. -1983. -25 თებ. -გვ
15: სურ.

Глonti А. Светлый образ: [Воспоминание о Вук.Беридзе] //Литერатури Сакартველო. -1983. -25 февр. -
С.15: портр.

176. შამელაშვილი რ. გამოჩენილი პედაგოგი,
ლექსიკოლოგი, რუსთველოლოგი //ქუთაისი. -1983. -
24 თებ. -გვ. 3: სურ; საბჭ. ოსეთი. -1983. -16 თებ. -
გვ.4.

Шамелашвили Р. Выдающийся педагог, лексиколог,
руствелолог //Кутаиси. -1983. -24 февр. -С. 3: портр.;
Сабчота Осети. -1983. -16 февр. -С. 4.

177. ძიბიგური შ., ცაიშვილი ს. სახელოვანი ქართველოლოგი. //კომუნისტი. -1983. -13 თებ. -გვ. 3; სამშობლო. -1983. -მარტი, №5 -გვ. 6.

Дзидзигური Ш., Цаишвили С. Известный картвелолог //Комунисти. -1983. -13 февр. -С.3; Самшобло. -1983. -Март, №5. -С. 6.

178. Гамбашидзе Р. Видный ученый-филолог //Веч. Тбилиси. -1983. -16 марта. -С. 3; портр.

ბარდაცვალება და დაკრძალვა
КОНЧИНА И ПОХОРОНЫ
DEATH AND FUNERAL

179. საქართველოს სსრ მეცნიერებათა აკადემიის პრეზიდიუმი, საქართველოს სსრ მეცნიერებათა აკადემიის საზოგადოებრივ მეცნიერებათა განყოფილება, ენათმეცნიერების ინ-ტი და შ. რუსთაველის სახ. ქართული ლიტერატურის ისტორიის ინ-ტი იუწყებიან გამოჩენილი ქართველი მეცნიერის, საქართველოს სსრ მეცნ. აკად. წევრ-კორესპონდენტის, პროფ. ვუკოლ მიხეილის ძე ბერიძის გარდაცვალებას //კომუნისტი. -1963. -12 მაისი. გვ. 4.

Президиум АН ГССР, Отделение общественных наук АН ГССР, Ин-т языкознания и Ин-т истории грузинской литературы им. Ш.Руставели извещают о смерти выдающегося грузинского ученого, члена-корреспондента АН ГССР, профессора Вукола Михайловича Беридзе //Комунисти. -1963. -12 мая. -С. 4.

180. პროფესორი ვუკოლ ბერიძე [ლიტერატურათმცოდნე. 1883-1963]. ნეკროლოგი //კომუნისტი. 1963. -14 მაისი. -გვ. 4; სურ; თბილისი. -1963. -14 მაისი. -გვ. 4; საქ. სსრ მეცნ. აკად. განყ-ბის მოამბე. -1963. -№3 -გვ. 237-239; Заря Востока. -1963. -14 мая. -С. 4.

ხელმოწერა: საქ. სსრ მეცნ. აკად. პრეზიდიუმი; საქ. სსრ მეცნ. აკად საზოგადოებრივ მეცნიერებათა განყოფილება; საქ. სსრ მეცნ. აკად. ენათმეცნიერე-

ბის ინ-ტი; საქ. სსრ მეცნ. აკად. შ. რუსთაველის სახ. ქართული ლიტერატურის ისტორიის ინ-ტი.

Профессор Вукол Беридзе. [Литературовед. 1883-1963]. Некролог //Комунисти. -1963. -14 мая. -С. 4; портр.; Тбилиси. -1963. -14 мая. -С. 4; Вестник АН ГССР. -1963. -№3. -С. 237-239; Заря Востока. -1963. -14 мая. -С. 4.

Подпись: Президиум АН ГССР; Отделение общественных наук АН ГССР; Ин-т языкознания АН ГССР; Ин-т истории грузинской литературы им. Ш.Руставели.

181. წულუკიძე ვ. პედაგოგი, მკვლევარი, მოღვაწე // მნათობი. -1963. -№6. -გვ. 179-181.

Цулукидзе В. Педагог, исследователь, деятель //Мнათоби. -1963. -№6. -С. 179-181.

შრომების ანბანური საძიებელი
АЛФАВИТНЫЙ УКАЗАТЕЛЬ ТРУДОВ
ALPHABETIC INDEX OF WORKS

აკადემიკოსი ნიკო მარი 17
Академик Николай Марр

არისტო ქუთათელაძე (მასზე) 81, 82
Аристо Кутателадзе

ახალი ვარიანტი „ვეფხისტყაოსნისა“ 3
Новый вариант „Витязя в тигровой шкуре“

ახალი შრომა: ივ. ჯავახიშვილი. ისტორიის მიზანი,
წყაროები და მეთოდები წინათ და ეხლა. წგ. I.
ძველი ქართული საისტორიო მწერლობა 6
Новый труд: И. Джавахишвили. Цель истории, источники и
методы в прошлом и настоящем. Кн. I. Древнегрузин-
ская историческая литература

ბ-ნო რედაქტორო! დ. ახალსენაკში რაფიელ ერისთა-
ვის ფონდისათვის შეგროვილი შემოწირულება-
ნი 1

Господин редактор! Пожертвования, собранные для фонда
Рафизла Эристави в местечке Ахалсенаки

ბუკალტერი თუ ბუღალტერი? 83
Бухгалтер или бугалтер?

გამოჩენილი ისტორიკოსი და ენათმეცნიერი აკად. ს.
ჯანაშია 68

Выдающийся историк и языковед акад. С.Н. Джанашия

„და“ კავშირისათვის „ვეფხისტყაოსანში“ 77

К вопросу о “придаточном” союзе “и” (da) в четверости-
ших поэмы Руставели “Витязь в тигровой шкуре”

დავით რექტორი – ლექსიკოგრაფის საბა ორბელია-
ნის გამგრძელებელი 37

Давид Ректор–продолжатель лексикографа Сулхана-Саба
Орбелиани

დავით რექტორი – სულხან-საბა ორბელიანის გამ-
გრძელებელი 25

Давид Ректор-продолжатель Сулхана-Саба Орбелиани

დავით ჩუბინაშვილი 38

Давид Чубинашвили

დაწყებითი სამხედრო მომზადება 56

Начальная военная подготовка

დიდად პატივცემულო ძვირფასო ნინო! [ჩხეიძე] 94

Глубокоуважаемая дорогая Нино! [Чхеидзе]

უგნატე ნინოშვილის ახლად აღმოჩენილი სურათი
19, 26

Недавно обнаруженный портрет Эгнате Ниношвили

ენა და ლიტერატურა საშუალო სკოლაში 27

Язык и литература в средней школе

ვახტანგისეული „ვეფხისტყაოსანი“, აღდგენილი
ა.შანიძის მიერ 40

Вахтанговский “Витязь в тигровой шкуре”, восстановленный А.Шанидзе

„ვეფხისტყაოსანი“ 20

“Витязь в тигровой шкуре”

„ვეფხისტყაოსანი“, როგორც ლიტერატურული ნაწარმოები 41

“Витязь в тигровой шкуре” как литературное произведение

„ვეფხისტყაოსნის“ გარშემო 34

Вокруг “Витязя в тигровой шкуре”

„ვეფხისტყაოსნის“ დაბოლოების შესახებ 35

О концовке “Витязя в тигровой шкуре”

„ვეფხისტყაოსნის“ ენის თავისებურება 36

Особенности языка “Витязя в тигровой шкуре”

„ვეფხისტყაოსნის“ ერთი ადგილის წაკითხვისა და გაგებისათვის 53

По поводу прочтения и понимания одного места в поэме “Витязь в тигровой шкуре”

„ვეფხისტყაოსნის“ ერთი მხატვრული სახის განმარტებისათვის 60

К раскрытию одного художественного образа “Витязя в тигровой шкуре”

ვეფხისტყაოსნის კომენტარი 96

Комментарий поэмы Ш.Руставели Витязя в тигровой шкуре

- ვეფხისტყაოსნის ლექსიკა. საყენ – სიტყვისათვის
 „ვეფხისტყაოსანში“ 92
 Лексика “Витязя в тигровой шкуре”. О слове “Saqen” в
 “Витязе в тигровой шкуре”
- „ვეფხისტყაოსნის“ პროლოგის ერთი ნაწილის შედგენილობისათვის 69
 К вопросу о составе одной части пролога “Витязя в тигровой шкуре”
- „ვეფხისტყაოსნის“ პროლოგის ერთი სტროფის „მესამე არს ლექსი კარგი“ გაგებისათვის 73
 К пониманию одной строфы пролога “Третий стих хорош...” “Витязя в тигровой шкуре”
- „ვეფხისტყაოსნის“ ტექსტის დადგენისათვის 21
 К установлению текста “Витязя в тигровой шкуре”
- „ვეფხისტყაოსნის“ ხალხურობისათვის 76, 84
 О народности “Витязя в тигровой шкуре”
- ზოგი რამ „ვეფხისტყაოსნის“ ტექსტისათვის 89
 Кое-что к тексту “Витязя в тигровой шкуре”
- ზღუდე სიტყვისა და მისგან ნაწარმოებ შეზღუდულის მნიშვნელობის ევოლუციისათვის 67
 Об эволюции значений слов ‘ზღუდე.... zyude “ограда” и производного от него ‘შეზღუდული... sezyuduli “ограниченный”
- ილია ჭავჭავაძე-ახალი სალიტერატურო ენის ფუძემდებელი და დამცველი 85

Илья Чавчавадзе – основоположник и поборник нового грузинского литературного языка.

ილია ჭავჭავაძე და „ვეფხისტყაოსანი“ 61
Илья Чавчавадзе и “Витязь в тигровой шкуре”

„ლექსიკონი“ [წგ-ში ბარათაშვილი ნ. თხზულებანი.
საიუბილეო გამოცემა. 1845-1945] 66
“Словарь” [В кн.: Бараташвили Н. Сочинения. Юбилейное
издание. 1845-1945]

მეცნიერული მუშაკები ჩვენს რედაქციაში 22
Научные сотрудники в нашей редакции

მცირე შენიშვნა 86
Краткое замечание

მცირე შენიშვნა: [გაზეთ „ლიტერატურა და ხელოვნება“ №17 დაბეჭდილ ი. აბულაძის წერილზე „მზიანი ღამე“ და „ცათა კულტი“ ვეფხისტყაოსანში] 62

Краткая заметка: [По поводу статьи Ю.Абуладзе “Солнечная ночь” и “Культ небес” напечатанной в газете “Литература და ხელოვნება” №17 в “Витязе в тигровой шкуре”]

ნიკო მარი. მოგონება 95
Николай Марр. Воспоминание

„ოდი, ოდიში და ოდოია“ სიტყვათა ეტიმოლოგიისათვის 90
К этимологии слов “Odi, odiši da odoia”

პროფესორი ალექსანდრე ანტონის ძე ცაგარელი 9
Профессор Александр Антонович Цагарели

პროფ. იუსტინე აბულაძის მეცნიერული მუშაობის
ბუნებისა და თვისების შესახებ 42

О природе и свойстве научной деятельности проф. Юстина
Абуладзе

პროფესორი ნ.მარი უეიცობის სამსჯავროს წინაშე 2
Профессор Н.Я.Март перед судом невежества

რედაქტორისაგან [წგ-ში ტექნიკური ტერმინოლოგია
სახელოსნო სასწავლებელთათვის. (რუსულ-ქარ-
თული, ქართულ-რუსული)] 57

От редактора [В кн.: Техническая терминология для ремес-
ленных училищ. (Русско-грузинский и грузинско-
русский)]

რეცენზია [წგ-ზე: აბულაძე იუსტ. მე-XII საუკუნის
ქართული საერო მწერლობა და „ვეფხისტყაო-
სანი“ ლექსიკონითა და წერილებით] 10

Рецензия [На кн.: Абуладзе Ю. Грузинская советская
литература XII века и “Витязь в тигровой шкуре” со
словарем и статьями]

[რეცენზია წგ-ზე: არსენას ლექსი] 18
[Рецензия на кн.: Об Арсене-разбойнике]

[რეცენზია წგ-ზე: ბარამიძე აღ., აბულაძე ი. ძველი
ქართული ენა და ლიტერატურა] 22

[Рецензия на кн.: Барамидзе Ал., Абуладзе Ю. Древнегру-
зинский язык и литература]

რითაა ძვირფასი რუსთაველი 43

Чем дорог Руставели

როგორ აღინიშნება „სიმწარის“ ცნება მეგრულში?
80

Как обозначается понятие “горького” в менгрельском языке?

როგორ დაიდგა აკაკის [წერეთელი] ძეგლი მთაწმინდაზე 91

Как был установлен памятник Акакию [Церетели] на Мтацминда

როგორ უნდა ბოლოვდებოდეს „ვეფხისტყაოსანი“ 23
Какова должна быть концовка “Витязя в тигровой шкуре”

როგორ უნდა გამოიცეს კლასიკოსები 28
К вопросу об издании классиков

რუსთაველის მსოფლმხედველობისათვის (ფატუმი თუ განგება) 29

К мировоззрению Руставели (фатум или провидение)

რუსთაველის შაირისათვის 47
Относительно “шаири” Руставели

რუსთაველოლოგიის ისტორიისათვის 48
К истории руствелологии

რუსთაველოლოგიური ეტიუდები 93
Руствелологические этюды

„რუსულ-ქართული ლექსიკონის“ გამოცემის გამო 87

Об издании “Русско-грузинского словаря”

რუსული ენის თვითმასწავლებელი ქართველ წითელ-
არმიელთათვის 54, 58

Самоучитель русского языка для красноармейцев-грузин

საგან-სიტყვის ეტიმოლოგიისათვის 59

Об этимологии слова “Sagan”

სალიტერატურო ქართულისათვის 8

О литературном грузинском языке

სამეცნიერო დაწესებულებათა მთავარმმართველობა
11

Главноуправление научных учреждений

სამშენებლო ლექსიკონი: ქართულ-რუსული და რუ-
სულ-ქართული 12

Строительный словарь: Грузинско-русский и русско-гру-
зинский

საჭიროა თუ არა პოეტურ ნაწარმოების პროზაული
თხრობა დედნის ენაზედვე 30

Нужно ли поэтическое произведение пересказывать прозой
на языке оригинала

სვიმონ-კუტი ფირცხალავა 44

Симон-калека Пирцхалава

სიკვდილისა და თვითმკვლელობის საკითხისათვის
„ვეფხისტყაოსანში“ 63

К вопросу о смерти и самойбийстве в “Витязе в тигровой
шкуре”

სიტყვის-კონა. იმერულ და რაჭულ თქმათა 4, 97
Грузинский глоссарий по имеретинскому и рачинскому
говорам

ტირილი და მისი აზრი „ვეფხისტყაოსანში“ 49
Плач и его смысл в “Витязе в тигровой шкуре”

ქართული ბიბლიოგრაფია: I ქართულ ერთდროულ
გამოცემებში (1852-1910) მოთავსებული სტატიე-
ბისა და მასალების მაჩვენებელი. ენათმეცნიერე-
ბა, ეთნოგრაფია, გეოგრაფია, არქეოლოგია, ის-
ტორია, ხალხური სიტყვიერება და ძველი
მწერლობა 7

Грузинская библиография: 1. Указатель к статьям и
материалам в грузинской периодической печати
(1852-1910). Языкознание, этнография, география,
археология, история, народная словесность и древняя
литература

ქართული ლექსიკონის შესახებ: წინასიტყვაობა
წიგნისა: სახელმძღვანელო ვრცელი ქართული
ლექსიკონის შესადგენად 5

О грузинском словаре: Предисловие к книге: Руководство
для составления полного грузинского словаря

ქართული სამეცნიერო ტერმინოლოგიისათვის 78
О грузинской научной терминологии

„შერისა“ და „მიშერის“ გაგებისათვის ვეფხისტყაო-
სანში 64

К толкованию слов. “šerisa” и “mišerisa” в “Витязе в тигро-
вой шкуре”

შოთა რუსთაველი და მისი „ვეფხისტყაოსანი“ 24, 45
Шота Руставели и его “Витязь в тигровой шкуре”

შოთას პოეტიკისათვის 50
О поэтике Шота Руставели

„ჩემი აწ ცანით ყოველმან, მას ვაქებ, ვინცა მიქია“
სტროფის შესახებ ვეფხისტყაოსანში 88

О строфе “Витязя в тигровой шкуре”: “Да будет ведомо
всем, что я воспеваю ту, которую раньше славил”

წერილი რედაქციის მიმართ: განმარტება [წერილში
„რუსთაველის მსოფლმხედველობისათვის“ გაპა-
რულ შეცდომებზე] 31

Письмо в редакцию: Пояснение [об ошибках, прокравших-
ся в статье “К мировоззрению Руставели”]

წინასიტყვაობა [წგ-ში: ავტოტრაქტორის ტერმინო-
ლოგია] 75

Предисловие. [В кн.: Автотракторная терминология]

წინასიტყვაობა [წგ-ში: ბიბლიოთეკონომიის, ბიბლიო-
გრაფიისა და პოლიგრაფიული წარმოების ტერ-
მინოლოგია: რუსულ-ქართული და ქართულ-რუ-
სული] 16

Предисловие [В кн.: Терминологический словарь по би-
блиотековедению, библиографии и полиграфическому
производству. Русско-грузинский и грузинско-рус-
ский]

წინასიტყვაობა [წგ-ში: გეოლოგიური ტერმინოლო-
გია] 55

Предисловие [В кн.: Геологическая терминология]

წინასიტყვაობა [წგ-ში: ეკონომიკის ტერმინოლოგია.
რუსულ-ქართული და ქართულ-რუსული] 70

Предисловие [В кн.: Экономическая терминология. Русско-
-грузинская и грузинско-русская]

წინასიტყვაობა [წგ-ში: მათემატიკური ტერმინოლო-
გია (მათემატიკა, თეორიული მექანიკა, ასტრო-
ნომია)] 65

Предисловие [В кн.: Математическая терминология (Ма-
тематика, теоретическая механика, астрономия)]

წინასიტყვაობა [წგ-ში: მეტალურგიის ტერმინოლო-
გია] 72

Предисловие [В кн.: Металлургическая терминология]

წინასიტყვაობა [წგ-ში: ნორმალური ანატომიის ტერ-
მინოლოგია. ლათინურ-ქართულ-რუსული, ქარ-
თულ-რუსულ-ლათინური, რუსულ-ქართულ-ლა-
თინური] 15

Предисловие [В кн.: Терминология нормальной анатомии.
Латинско-грузинско-русский, грузинско-русско-ла-
тинский, русско-грузинско-латинский]

წინასიტყვაობა [წგ-ში: საამშენებლო ტერმინოლოგია:
ქართულ-რუსული და რუსულ ქართული] 13

Предисловие [В кн.: Строительный словарь: Грузинско-
русский и русско-грузинский]

წინასიტყვაობა [წგ-ში: სამედიცინო ტერმინოლოგია.
1. რუსულ-ქართულ-ლათინური] 71

Предисловие [В кн.: Медицинская терминология. I. Русско-грузинско-латинская часть]

წინასიტყვაობა [წგ-ში: სასოფლო-სამეურნეო ტერმინოლოგია. I. მემცენარეობა] 51

Предисловие [В кн.: Сельскохозяйственная терминология. I. Растениеводство]

წინასიტყვაობა [წგ-ში: ტექნიკური ტერმინოლოგია. რუსულ-ქართული და ქართულ-რუსული] 32

Предисловие [В кн.: Техническая терминология. Русско-грузинская и грузинско-русская]

წინასიტყვაობა [წგ-ში: ფიზიკისა და ელექტროტექნიკის ტერმინოლოგია. რუსულ-ქართული და ქართულ-რუსული] 14

Предисловие [В кн.: Терминология физики и электротехники. Русско-грузинский и грузинско-русский]

Великий Месх 39

Детство и гимназические годы Николая Яковлевича Марра 33

К вопросу о мировоззрении Руставели 52

О порядке собирания и разработки грузинских научных терминов 75

Шота Руставели 46

Языковедческая работа в Советской Грузии 79

სახელთა საძიებელი

- აბაშიძე გრ. [დ.] (მასზე) 86
აბაშიძე კ. (რედ.) 86
აბესაძე ბ. (შემდგ.) 114
აბულაძე ი. 5, 10, 137
აბულაძე ი. (მასზე) 10, 22, 42, 62
აგლაძე რ. 116
აგლაძე რ. (რედ.) 72
აღადაშვილი გ. (მასზე) 149
აღავიძე მ. 106
ამირანაშვილი შ. 153
არონიშიძე დ. 142
აფციაური ჯ. 160
აღლაძე ი. (შემდგ.) 54, 58
ახელუდიანი გ. 8, 68
- ბარათაშვილი ი. (შემდგ.) 119
ბარათაშვილი ნ. (მასზე) 66
ბარამიძე აღ. 62, 154, 164
ბარამიძე აღ. (მასზე) 22, 137
ბახტაძე გ. 173
ბერიძე ვ. 159, 165
- გედევანიშვილი გ. (შემდგ.) 12
გელაშვილი ა. 122
გორგაძე ს. 5, 8

გუგუშვილი მ. 170

გუგუშვილი პ. (შემდგ.) 70

გუდიაშვილი ლ. (მხატვ.) 18, 20, 36

დავით რექტორი (მასზე) 25, 34

ღვალი რ. (რედ.) 120, 123

ღვალი რ. (მასზე) 140, 155

დიდებულისძე ალ. 14, 101

დიმიტრიევი ნ. (შემდგ.) 54, 58

დოლისძე ი. (რედ.) 124

დონდუა ვ. 94

ელიაშვილი ა. (მასზე) 155

ერისთავი რ. (მასზე) 1

ვაშაძე თ. 171

ვახტანგ VI (მასზე) 40

თარგამაძე კ. (რედ.) 70

თარხნიშვილი გ. (შემდგ.) 12

თაყაიშვილი ე. (მასზე) 167

თოფურია ვ. 56, 94

თოფურია ვ. (შემდგ.) 54, 58

იმედაშვილი გ. 136

ინგოროყვა პ. 5

იორდანიშვილი ს. 66

კაკაბაძე ვ. (შემდგ.) 12

კარბელაშვილი ლ. (შემდგ.) 107, 111, 118, 121

კახაძე ვ. 145

კეკელიძე კ. 5, 8, 62
კეკელიძე კ. (მასზე) 89, 137
კვერენჩილაძე რ. 172
კორინთელი ნ. (შემდგ.) 13
კონინაშვილი გ. (შემდგ.) 12
კუჭაიძე პ. (შემდგ.) 70
ლანდია ნ. (რედ.) 156
ლუარსაბიძე ვ. 134

მაისურაძე ზ. (შემდგ.) 71, 113
მაღაქიაშვილი ვ. [ხუროძე ვ.] 126
მანუკავა ი. 132
მარი ნ. (მასზე) 2, 17, 48, 95
მაყაშვილი აღ. (შემდგ.) 51, 105
მაჭავარიანი ვლ. 148
მაჭავარიანი შ. 138
მახალდიანი ვ. (მასზე) 1556
მგელაძე შ. 174
მეგრელიძე ი. 147, 157, 167

ნაციაშვილი ს. 140
ნიკოლაძე გ. (მასზე) 155
ნიკოლაძე რ. (მასზე) 155
ნინოშვილი ე. (მასზე) 19, 26

ომიაძე ვ. (შემდგ.) 57, 74, 108, 117
ორბელიანი სულხან-საბა (მასზე) 25, 34

ჟვანია გ. (შემდგ.) 124

რუსთაველი შ. (მასზე) 3, 10, 20, 21, 23, 24, 29-31, 36-38, 40, 41, 43, 45, 47-50, 53, 60-64, 69, 73, 76, 77, 84, 88, 89, 92, 93, 96, 130, 133-136, 139

სააკაშვილი მ. 122

სარაჯიშვილი ე. (შემდგ.) 156

სარიშვილი ტ. 158

სპრინქუელი ტ. (შემდგ.) 12

ტოროშელიძე მ. 18

ფირცხალავა სვიმონ-კუტი (მასზე) 44

ფურცელაძე დ. (შემდგ.) 124

ქავთარაძე პ. (შემდგ.) 124

ქაშაკაშვილი ნ. 116

ქაშაკაშვილი ნ. (რედ.) 72

ქუთათელაძე ა. (მასზე) 81, 82

ღამბაშიძე ვ. 5

ღამბაშიძე რ. 146, 152, 169

ღამბაშიძე რ. (რედ.) 120, 121, 123, 124

ღამბაშიძე რ. (მასზე) 140, 155

ღლონტი ა. 166, 168, 175

ღლონტი შ. 143

ყაუხჩიშვილი ს. 87

ყაუხჩიშვილი ს. (რედ.) 93, 143

ყიფშიძე ვ. 14, 101

ყიფშიძე ი. 2, 5

შამელაშვილი რ. 176

შანიძე ა. 5, 8, 40, 68

შანიძე ა. (რედ.) 22
შანიძე ა. (მასზე) 22
შარაშიძე გ. 96, 106
შატბერაშვილი გ. 139

ჩიქობავა ა. 68
ჩუბინაშვილი დ. (მასზე) 35
ჩხეიძე ნ. (მასზე) 94

ცაგარელი აღ. (მასზე) 9
ცაიშვილი ს. 96, 151, 152, 162, 169, 177
ცაიშვილი ს. (რედ.) 96

ძიძიგური ა. (მასზე) 155
ძიძიგური შ. 144, 161, 177

წერეთელი ა. (მასზე) 91
წერეთელი ბ. 106
წერეთელი თ. (შემდგ.) 124
წერეთელი თ. (რედ.) 124
წულუკიძე ვ. 181

ჭავჭავაძე ი. (მასზე) 61, 85
ჭიჭინაძე გ. 130
ჭიჭინაძე კ. (რედ.) 20, 36

ხშიადაშვილი დ. (შემდგ.) 112
ხუციშვილი ს. 149

ჯავახიშვილი ივ. 5, 7, 163
ჯავახიშვილი ივ. (მასზე) 6, 149
ჯანაშია ს. (მასზე) 68

УКАЗАТЕЛЬ ИМЕН

Гамбашидзе Р.Б. 178

Гигинейшвили И. 150

Марр Н.Я. (О нем). 33

Маруашвили А. 131

Руставели Ш. (О нем). 39, 46, 52, 131

Церетели Г.В. 79

Чикобава А.С. 79

Чичинадзе К. (Ред.). 131

შობაბარსი – СОДЕРЖАНИЕ – CONTENTS

ვუკოლ ბერიძე (ცხოვრებისა და სამეცნიერო- პედაგოგიური მოღვაწეობის მოკლე მიმოხილვა)	5
Вукол Михайлович Беридзе (краткий обзор жизни и научно-педагогической деятельности)	21
Vukol Beridze (A Short Review of his Scholarly and Public Activities)	34
ვუკოლ ბერიძის ცხოვრებისა და მოღვაწეობის ძირითადი თარიღები	46
Основные даты жизни и деятельности Вукола Михайловича Беридзе	49
ვუკოლ ბერიძის შრომები	51
Труды Вукола Михайловича Беридзе	51
Vukol Beridze's Works	51
ვუკოლ ბერიძის რედაქტორობით გამოცემული შრომები	78
Труды, изданные под редакцией Вукола Михайлови- ча Беридзе	78
Works edited by Vukol Beridze	78
ლიტერატურა ვუკოლ ბერიძის შესახებ	87
Литература о Вуколе Михайловиче Беридзе	87
Literature About Vukol Beridze	87
დაბადების 100 წლისთავი	103
100 лет со дня рождения	103
100 Years Anniversary	103

გარდაცვალება და დაკრძალვა	105
Кончина и похороны	105
Death and Funeral	105
შრომების ანბანური საძიებელი	107
Алфавитный указатель трудов	107
Alphabetic Index of Works	107
სახელთა საძიებელი	119
Указатель имен	124

გარდაცვალება და დაკრძალვა	105
Кончина и похороны	105
Death and Funeral	105
შრომების ანბანური საძიებელი	107
Алфавитный указатель трудов	107
Alphabetic Index of Works	107
სახელთა საძიებელი	119
Указатель имен	124